یازووچی: محمد آصف سلطان‌زاده
اۉگیرووچی: محبوب الله توران
نقّاش: آمنه موسوی

گهواره

بوگونگی ایرتکلر تۉپلمی

ختایلیک ایچکی

بویوك الله نامی بیلن

بوگونکی ایرتکلر تۉپلمی

ذبیح مهدی نظری آستیده

ترتیب سان: ۱/۵۱/۷۵

ختایلیک ایچگی

یازووچی: محمد آصف سلطان‌زاده

اۉگیرووچی: محبوب الله توران

نقّاش: آمنه موسوی

گهواره نشریاتی

بوگونگی ایرتکلر تۉپلمی

کابل ۱۴۰۲

کتاب آتی: بؤریلر دَوریده گی ختایلیک اپچکی
یازووچی: محمد آصف سلطان‌زاده
اؤگیرووچی: محبوب الله توران
نقّاش: آمنه موسوی
ادیتور: محمد حسن تؤلقین
بېتلرنی ترتیبگه سالووچی: تقی وحید
ناشر: گهواره
ترتیب سان: ۱/۵۱/۷۵
چاپ نوبتی: ایکّینچی، ۱۴۰۲ هـ.ش
شابک: ۹۷۸-۹۹۳۶-۸۰۷۷-۶-۱
ویب‌سایت: www.gahwara.org
ایمیل: info@gahwara.org
فیسبوک: fb.com/gahwaragroup
انستاگرام: @gahwaragroup
توویتر: @GahwaraG

ISBN 978-9936-8077-6-1

© چاپ حقی گهواره
اوچون محفوظدیر.

گـــهـــواره

یازووچیلر گروهی:
آرزو آریاپور، ذبیح حیدری، ذبیح مهدی،
فرشته مهدی، محمدحسن تولقین،
مهدی نایاب،میوند رفیع خویشکی،
ندا فرحت، نوید صدیقی

ادیتور: نوید صدیقی

کیفیت نظارتچیسی: مهدی نایاب

یاش اولوغلرگه نېچه آغیز سؤز

گهواره افغانستان‌لیک باله‌لرگه کتاب ترجمه و تالیف قیلیب بېریش نیتیده بیر قنچه رسام، یازووچی، ترجمان، ویراستار و صفحه‌لرنی ترتیبگه سالووچی یاشلر تشبثی بیلن تاسیس اېتیلگن گروه. اوشبو گروه هلیگچه فارسی، پشتو و اؤزبېکی تیللریده بیر قطار کتابلرنی تالیف قیلگن. شونینگدیک گهواره گروهی تورک، اردو، دنمارک، انگلیس، جاپان، روس، آلمان و فرانسه تیللریدن ایریم کتابلرنی پشتو، فارسی و اؤزبېک تیللریگه ترجمه قیلیب جاپگه تیارله‌گن. گهوار گروهی شعر، حکایه، داستان و باشقه قیزیق موضوعلرنی اؤز ایچیگه آلگن کتابلرنی باله‌لرگه یېتکزیب بېریشنی اؤزی‌نینگ بیرینچی بورچی دېب بیله‌دی. بو ایشدن اساسی نیت باله‌لر آنگینی اؤستدیریش دیر. افغانستان‌دن تشقری یورتلرده دنیاگه کېلگن یا ـ ده باله‌لیک پیتیده چېت ایلگه کېتگن گودکلرگه آنه تیللرینی اؤرگه‌تیش اوچون شرایط یره‌تیب بېریش گهواره گروهی‌نینگ ینه بیر اساسی آماجی حسابلنه‌دی. بو تؤغریده حرمتلی آنه‌لر و آنه‌جانلردن بیزگه بی‌واسطه همکارلیک قیلیشلرینی سؤره‌گن حالده، بو کتابلرنی جَجَی باله‌لر قؤللریگه یېتکزیب، اولرگه اؤقیب بېریشلرینی آروز قیله‌میز.

گهواره

بیر بار ایکن، بیر یۇق ایکن. جوده قدیم زمانده، مُلکلر آمانیده، مامدیار دیگن بیر کیشی بار ایکن. اونینگ تۇرت اۇغلی بار بۇلیب، اولر ییماققه تیار و ایش دیگنده کسل اورگنلردن ایکن. اۇشه پَیتده بیر کیچیک شهرچه هم بار بۇلیب، اونده هر خیل حیوانلر تینچ و تاتوو یشر ایکنلر. بعضی پَیتلر حیوانلر آره‌سیده عرضلَشیش و جنجال یوز بیرسه، کیکسه حیوانلرنینگ آره‌گه کیریشـــــی بیلن برطرف ایتیلردی و برچه‌لری ایسه قووناق حیات کیچیریشـــــگه دوام ایتدیررديلر. مامدیار باله‌لری‌نینگ دل ایستگی هم دۇستلیک و تینچلیکده حیات کیچیریش ایدی، چونکه اولر یلقاولیکلری باعث هر دایم اوخلب یاتیشنی یاقتیریشردی.

بۇلمسه شهرچه‌ده اونچه‌لیک هم تینچلیک و آمانلیک موجود ایمس ایدی، بیر- بیراوننینگ یوره گینی آغریته‌دیگن اچّیق سؤزلر و قرشی چیقیشلر، شخصی دشمنلیک و آدملرنینگ آرقه‌سیدن یامان گپلَشیشلر هم بۇلر ایدی. بیراق، تورلی خیل حیوانلر صبر و حوصله و باشقه‌لرنینگ خطاسیدن کؤز یومیش بیلن بیرگه‌لیکده یششنی اؤرگَنیشگه اورینردیلر.

مامدیار باله‌لری اینه‌گه‌لری اَیتیب بیرگن ایرتکلر آره‌ســــیده ختایلیک ایچکی داستانینی جوده هم یاقتیرر و هر کیچه شو قصه‌نی ایشیتمسدن اوخله‌مسدیلر.

اولر حقلی ایدی، چونکه شــــهر و دیارده‌لریده‌گی ناتینچلیکلر باعث اولر روحی کســـــللیککه یۇلیقیب، قۇرقیشلریدن تشقریگه چیقیش و باشقه‌لر بیلن اوچره‌شیشـــــگه باتینه‌آلمسدیلر. اۇشه اوروشلر و ناتینچلیکلر شونچه‌لیک قتّیق ایدی که آبادلیکلردن یالغیزگینه ویرانه ییرلر قالگن ایدی خلاص. بـــو باله‌لر هم اینه‌گه‌نینگ

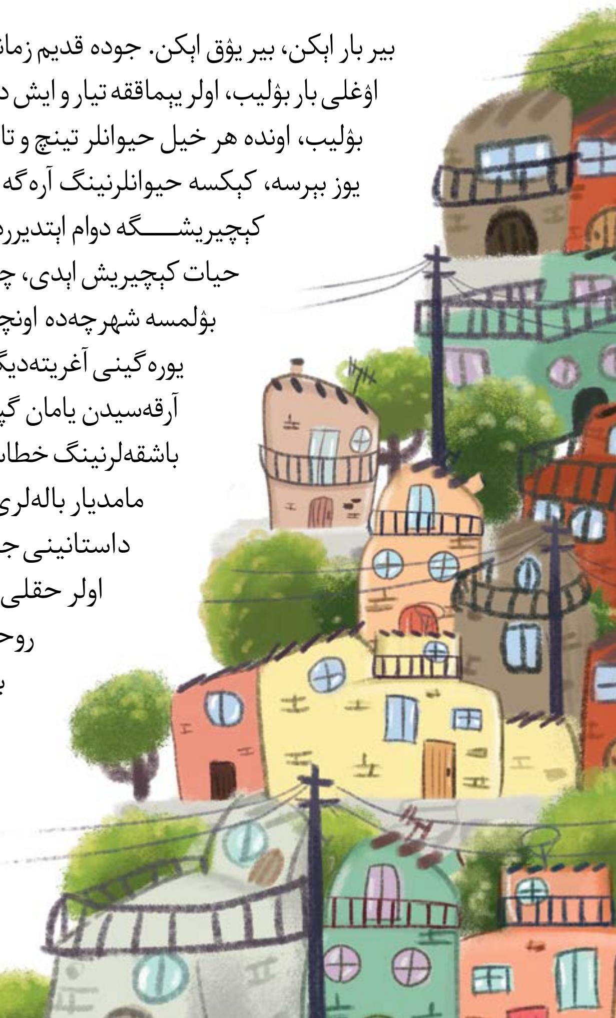

ایرتکلری اَینیقسه ختایلیک ایچکی داستانی بیلن اؤزلریگه روحی تسکین بیرر ایدیلر.
اینه‌گه اؤشه کیچه‌گی ایرتگینی بونده‌ی باشله‌دی:
-عزیز باله جانلر، قدیم زمانلر بیر شهرچه بار ایکن، اونده تورلی-تورلی حیوانلر آرام و آسایشته‌لیکده یشرکن...
داســـــتانیمیز قهرمانی ختایلیـــــک ایچکی هم شو شهرده یشـــــر ایدی. اونینگ کیچیک‌کینه بیر دوکانی بار بؤلیب، اونده ســـــوت محصولاتی ساتردی. ختایلیک ایچکی‌نینگ سوت، قتیق و پیشلاغی (پنیری) یالغیزگینه شو شهرده مشهور ایمس، بلکه یان شهرلیکلر هم سوت محصولاتی ساتیب آلیش اوچون اونینگ دوکانیگه کیلردیلر.
اونینگ انگک، منگک و کلوله‌ســـــنگک ناملی

اوچته طلا شاخلی باله‌لری هم بار ایدی. انگک باشقه‌لریدن کتّه و ایرکک بیر اؤغلاق ایدی. منگک اؤرغاچی و کلوله‌سنگک ایسه ایرکک ایچکیچه ایدی. ختاییلیک ایچکی باله‌لرینی سپوه‌دیگن هر بیر آنه‌گه اؤخشب اؤز اؤغلاقچه‌لریگه مِهر قؤیگن ایدی، بلکه باشقه‌لردن کؤره او باله‌لرینی کؤپ سپوردی. ختاییلیک ایچکی بو آتنی اونگه کیم قؤیگنلیگینی بیلمس ایدی، چونکه او ختایدن (چین‌دن) کېلمه‌گن، بلکه او اؤزیدن آلدینگی اوچته اوروغی شو شهرچه‌ده دنیاگه کېلیب و اوندن کېین اؤلیب کېتگنلیگینی یخشی ایسلردی. او ختاییلیک نرسه‌لرگه اؤخشب هه‌دېگنده سینه‌دیگن هم ایمس ایدی. قنده‌ی بؤلسه هم، همه بیر-بیراونی تشلب کېته‌دیگن درجه‌ده اوروشلر کؤتریلیشیدن قؤرقردی او.

اؤشه زمانلرده جوده کؤپ حیوانلر اونی ختاییلیک ایکنی بیلن عیبلب، بو شهردن چیقیب کېتیشی و اجدادی یورتی چین و ماچین‌گه قَیتیشینی ایستردیلر. هر حالده، اؤرتاقلری و قؤشنیلری اونی ختاییلیک ایچکی دېب چقیریشگنده یوره‌گیده آزگینه خفه‌لیک توغیلسه هم غضبلنمسدی. آراملیک بیلن دېردی:

-دؤستدن نیمه هم یېتسه، بخت‌دیر.

ختاییلیک ایچکی‌نینگ باله‌لری اوشبو شهرده ناتینچلیک یَیره‌لگن زمانده دنیاگه کېلگن ایدی. اونینگ اویی و دوکانیدن بعضی نرسه‌لر اؤغیرلَنردی. شهر حاکمی تامانیدن داروغه (پاسبان) صفتیده اونگه بېریلگن اَییق هم اونچه‌لیک ایش‌بیلرمان ایمس ایدی. کېچه‌لری تېز اوخلب، ایرته‌لب هم جوده کېچ اویغانردی.

باشـــقه حیوانلر شـــکایت بیلن اونینگ یانیگه
کېلگنلریده هم او شکایتلرنی اېشیتمه‌ی قۉیردی،
اصلیده تینگلشگه اونینگ تابی یۉق اېدی. دایم
فاجه تارتردی و اۉغرینی اوشلش اۉرنیده قویاش
تگیده اوزه‌لیب یاتیشنی انچه یاقتیرردی.
شـــونده‌ی بیر وضعیتده، اگرده حیوانلر ایش-
یوموش مقصدیده تشـــقریگه چیقیب قالسه‌لر،
اۉزلرینی اسره‌ب قالیشـــلری اوچون باله‌لرینی
آگاهلنتیرگن بۉلسه‌لر هم اۉشه کونلری قویاش
باتگونچه کۉنگیللـــری راحت تاپمس اېدی. بیر
گروه اۉغریلر چیقیب قالگنی اېشـــیتیلردی. بو
اۉغریلر کۉچه-بازاردن باله‌لرنی اۉغیرلب، قۉییب
یوباریش اوچون اولرنینگ آته-آنه‌لریدن پول طلب
قیلیشر اېدی. اگرده آته-آنه‌لری پول تۉلَمه‌گنلریده
اولرنینگ باله‌لرینی قطعی روشده اۉلدیریشلرینی
بیلدیرردیلر بو اۉغریلر.
حالی‌گچه اۉلیم یوز بېرگن بۉلمســـه هم، بیراق
عایله‌لـــرده قۉرقیش موجود اېـــدی. بو ایش
یالغیزگینه یقینده شهرچه‌ده یششنی باشله‌گن
بۉری‌نینگ قۉلیدن کېلیشینی عقل یوزه‌سیدن
تخمین قیلیشـــردی آدملر. لېکن بۉریگه قرشی
نه اۉزلریـــده بیر حجت موجـــود اېدی نې-ده
داروغه‌نینگ بۉرینی اۉز نظری آســـتیده آلیشی
کوتیلردی.
شـــونده‌ی بیر وضعیتـــده، ختایلیک اېچکی
شهرچه‌ده‌گی هر بیر آته-آنه‌دېک اۉز یوموشیگه
کېتمسدن آلدین باله‌لریگه نصیحت قیلیب، اویده
قالیشـــلری و هیچ بیر بېگانه و دۉست کیشیگه
اېشیکنی آچمســـلیکلری اوچون اولرنی قتّیق
آگاهلنتیرردی. اوچّله اۉغلاقچه‌سینی
انگک، منگک و کلوله‌سنگک‌نی اۉپردی و اولرگه
دېردی:
- مېن ایشگه باریشیم کېره‌ک، مجازلر (مُشتری‌لر)
کوتیب قالیشه‌دی. قَیتیشگه سیزلرگه مزه‌لی مېوه
و یېگولیکلر کېلتیره‌من.
اۉغلاقچه‌لر حالی باغچه (کۉدکستان) و مکتب

یاشیگه یېتمه‌گن. انگک همه‌دن آلدین دنیاگه کېلگن و آناوی ایکّیسـیدن کتّه‌سـی اېدی. سینگلیسی و اینیسیگه قره‌گنده او تېز اولغه‌ییب بارردی. چونکه او اېـرکک اېدی، کوچلی اېدی و شـاخلری اېندی کورتک آتگن اېدی. منگک ایکّینچی اوْغلاقچه اوْرغاچی اېدی و اوْزی‌نینگ شـوْخلیکلری بیلن همه یېرنی یاریب بېرردی. کلوله‌سـنگک هم اېرکک اېدی و اوْزینی عقللی بیلردی، چونکه اکه‌سی و آپه‌سی‌نینگ مِهریدن یخشی بهره‌مند اېدی.

کونلردن بیر کونی ایشگه باریش مقصدیده اویدن چیقیش پَیتیده، ختایلیـک اېچکی باله‌لرینی اوْپیب اولرگه قره‌ب:

- قَیتیشـده بیر باغلم سـبز و شیرین کوْکت (ترکاری) هم آلیب کېلیشیم کېره‌ک، اېسیمدن چیقمه‌سین.

اوْغلاقچه‌لر کوْکت‌نینگ هیدینی یاقتیرر و بعضاً اونینگ اینگیچکه یپراقلرینی میتّی و اېندی‌گینه چیقیب آلگن تیشـلری بیلـن چَینه‌وېرردیلر. تیشلری کوچلی بوْلیشـی و بادام و پسته‌دېک قوروق میوه‌لرنی چَینه‌ی آلیشلریگه حالی وقت بار اېدی. بیراق، آنه‌لریدن اوْت و شیرین میوه‌نینگ نامینی اېشـیتگچ آغیزلری‌نینگ سووی آقیب کېتدی.

آنه اېچکی دېدی:

- خوْپ، نیمه‌دن سقلَنیشینگیز کېره‌ک؟

اوْغلاقچه‌لر آنه‌لری‌نینگ هر کونگی نصحیتلرینی یادلب آلیشگن. انگک دېدی:

- شوْخلیک قیلمه‌ی اوی‌نینگ اسبابلرینی بوزیب قوْیمسلیگیمیز لازم.

آنه‌سی:

- هه یخشی، لېکن ینه بیر مهم ایشنی اونوتیب قوْیدینگیز.

منگک هاولیقیب:

- گوگورت چَقیب آلاو قیلمسـلیگیمیز کېره‌ک، چونکه...

آنه‌سی دېدی:

- اوندن کوْره مهمینی هم یادده سقلَشینگیز لازم.

کلوله‌سنگک جواب قَیتردی:

- اېشیکنی بېگانه و فریبکار بوْریگه آچمسلیگیمیز کېره‌ک.

آنه اېچکی:

- آفرین مېنینگ عقللی باله‌گینه‌م.

منگک دېدی:

- مېن هم عقللی‌من.

آنه‌سی دېدی:

- البته، سېن هم عقللی‌سن انگک هم. شو سببدن هم ایشــــده بۆلگنیمده عموماً اوی تشویشینی قیلمه‌ی قۆیه‌من.
سۆنگره اونینگ اېندی چیقه‌یاتگن شاخلرینی سیلب‌گینه قۆیدی. انگک آنه‌سی‌نینگ یانیگه کېلدی-ده آنه‌سی اونی اۆپیب اېرکه‌لتدی. کېین اېسه کلوله‌ســــنگکنی قوچاغلب آلیب یوزیدن بیرگینه اۆپیچ آلدی. و سۆنگ دېدی:
- یخشی قالینگ عزیز باله جانلریم.
ختاییلیک اېچکــــی اویدن چیقیشــــی بیلن اۆغلاقچه‌لر اېشــــیکنی آرقه‌دن یاپیب آلدیلر. هیچ کیم اېچکریگه کیره‌آلمســــلیگی اوچون اېشیک‌نینگ قولفلاغینی هم ایلدیریب قۆیدیلر.
اولرنینگ نظریچه تشــــقریده جوده کۆپ بۆریلر موجود و شهر اېسه ناتینچ دیر. گرچند حاضرگی وضعیت بولتــــور و اۆتگن ییلگیچه یامان اېمس.
اۆغلاقچه‌لر اۆشه ناتینچلیکلر حکایه‌لرینی هر تون ختاییلیک اېچکیدن ایشیتردیلر و بۆری توشلریگه کیرگنده-یاق قۆرقیب اویقیدن سېچیب توریب ییغله‌ماققه باشلر اېدیلر.
ختاییلیک اېچکی شــــوندن کېین ناتینچلیکلر حکایه‌لرینی اَیتیب بېریشنی تۆختتدی و سۆنگ اېرته و کېچه‌جک ییللر تۆغریسیده اېرتک اَیتیب بېریشــــگه حرکت قیلدی؛ کېلگوسی ییللرده تینچ و تاتوو وضعیت حکم سوریشــــی، یاغمیرلر یاغیب همه یېر کۆم-کۆک بۆلیب اېکینچیلیک مۆل بۆلیشــــی حقیده حکایه قیلیب بېرردی.
لېکن بۆری حقیده سۆزلشگه هم مجبور اېدی.
اونینگ اېشیتیشیگه کۆره، بۆری، باشقه شــــهرچه‌لرده اۆغیرلش یوموشی

بیلن شغللَنیب، نېچه کرّه قماققه آلینیشیدن کېین اؤشه شهرچه‌لرده قوویب یوباریلگن. اونینگ بو یېرگه کېلیب ساکنلشگنیگه آیلر تؤلگن اېدی. اونینگ اؤتمیشی تؤغریسیده نه داروغه و نې‌ده شهر کېنگشی‌نینگ باشلیغی تدقیق قیلگن. بؤری جوده اېرکینلیک بیلن شهرده یورردی. ختایلیک اېچکی‌نینگ نانوایدن اېشیتگن گپیگه کؤره، تولکی هم اؤشه بؤری بیلن دؤستلشگن. تولیکی‌نینگ اونچه‌لیک صافلیگی یؤق اېدی، اَیریم پَیتلر کیچیک-کیچیک اؤغیرلیکلر بیلن عیبلَنردی. قؤلگه اوشلَنردی، تَیاق و تېپکیلردن کېین، یامان ایشلردن توبه قیلیب قسم ایچگندن سؤنگ اونی قؤییب یورباریشردی آدملر. شهرچه‌نینگ یشاوچیلری اوندن جوده نفرتلنگن اېدی.

ختایلیک اېچکی نېچه مراتبه آیاغیده قؤنغیراق تَقیلگن اېچکی‌نینگ داستانینی اؤغلاقچه‌لریگه اَیتیب بېرگن اېدی. اؤشه اېچکی هم منه شو شهرچه‌گه اؤخشه‌گن بیر شهرده یشردی. اونینگ شنگول، منگول و دانه‌ی انگور ناملی باله‌لری غفلت یوزه‌سیدن بؤری‌نینگ الداویگه اوچره‌گن اېدی. اؤشنده قؤنغیراقلی اېچکی شاخلری بیلن بؤری‌نینگ قارنینی ییرتیب اؤز باله‌لرینی نجات بېرگن. ختایلیک اېچکی، باله‌لری تونده بؤرینی توشلریده کؤره‌یاتگندن بېری اولرگه قَیته‌دن کؤم-کؤک بؤلیب چېچکلرگه (چېچک: گُل) تؤلگن چؤل‌نینگ حکایه‌سینی باشله‌گن. او یېرده‌گی اؤغلاقچه‌لر، ایسته‌گنلریچه بال اری (زنبور عسل) و چېچکلرنینگ باللرینی (بال: عسل) تؤپلش اوچون اوچیب یورگن کپه‌لکلر (کپه‌لک: پروانه)

آرقه‌سیدن یوگوریب، اؤینه‌شردیلر. دنیا هم یخشی و هم یامان بیر جای ایدی. ایسلرینی ییغیب آلیب دقتلی بؤلگنلریده، اوشبو دنیانینگ گؤزللیک و نعمتلریدن فایده‌لَنه آلر، یؤقسه، یامان خطرلرگه دوچ کېلیشلری ممکن ایدی.

بو گـــون آنه‌لری کېتیب بؤلگـــچ، اؤغلاقچه‌لر اؤینه‌ماققه باشـــلب یوباردیلـــر. اولرگه اینگ یاقه‌دیگن اؤیین اؤشه بؤری-یو آیاغیده قؤنغیراق تَقیلگن ایچکی‌نینـــگ اؤیینی ایدی. انگک هر کونگی‌دېک اؤزی‌نینگ شـــمایلینی بؤریلرگه اؤخشـــتردی. آیّاققینه آیاقلرینی کؤمیر بیلن قاره‌لب، اینگیچکه‌گینه سپسینی یؤغان قیلیب منگک‌که قره‌ب کوله‌وېـــرردی. منگک اوییده یالغیـــز قالگن اؤغلاقچه‌نینـــگ رؤلینی اؤینر ایدی. او اؤزی‌نینگ اینیسینی بؤری شمایلیده کؤریشـــیدن قؤرقردی، لېکن اؤیین اؤینه‌یاتگن ایسیگه کېلیب قالیب ینه-ده ساکنلَشردی. انگک الداو بیلن منگکنـــی اؤغیرلب، اؤن قطی آرتیده جایلشگن اوییگه آلیب باررردی. آشخانه اولرنینگ اؤیینیده‌گی چؤل (صحرا) ایدی، کلوله‌ســـنگ قؤنغیراقلی ایچکی رؤلینی اؤینرکن واقعه‌نینگ سؤنگگیگه قدر او یېرده توریشی کېره‌ک ایدی. اؤزینی گؤللیککه سالیب، کېچقورون بؤلدی دېب اوییگه کېلردی. اؤزینی تالگن و هاریگن (خسته و مانده) کؤرسَـــتردی. نېچه مرتبه منگک دېب چقیریب، کېیـــن بؤری‌نینگ اویی تامان حرکت قیلردی. بؤری شمایلیده‌گی انگک یالغاندن قسم ایچیب منگکنـــی کؤرمه‌گنلیگینی بیلدیرردی. بیراق، کولوله‌سنگ نېچه بار شاخلَشی بیلن اونی قوویب یوباریب، منگکنی قوتقرردی.

انگک دېدی:

- بؤری‌نینگ رؤلینی اؤینشدن چرچه‌دیم. باشقه

بیر اۉیین باشله‌یمیز.
منگک سۉره‌دی:
- نیمه اۉینه‌یمیز؟
انگک:
- اۉغری و قاراوول. مېــــن قاراوول‌نینگ رۉلینی اۉینه‌یمن.
منگک خورسند چیلیکدن:
- اور رې، اور رې. کلوله‌سنگک هم اۉغری بۉلسین و مېنینگ آوقتلریمنی اۉغیرله‌سین، دېدی.
کلوله‌سنگک انگککه قره‌ب دېدی:
- ســـېن قاراوول‌لیک اوچون مناسب ایمس‌سن. قاراوول تېز هوش و ایپچیل بۉلیشی کېره‌ک. سېن جوده بې‌پرواسن.
منگک جواب قَیتردی:
- مېن بیلن انگک سېندن کتّه‌میز، بیز نیمه دېسک اۉشه بۉله‌دی. سېن اۉغری بۉل، انگک قاراوول بۉلسین و مېن مال ایگه‌سی بۉله‌من.
کلوله‌سنگک سۉره‌دی:
- اگرده مالینگیز اۉغیرلنسه، اۉغری کیملیگینی قه‌یېردن بیله‌سیز؟
منگک دېدی:
- خۉپ معلوم که اۉغری سېن‌سن.
کلوله‌سنگک:
- مېنینگ اۉغریلیگیمنی قنده‌ی قیلیب بیله‌سن؟ شونداقلیقینه آدملرگه تهمت تَقیب بۉلمه‌یدی-کو. اۉغری کیشـــــینی اۉغیرلش پَیتیده کۉریب گینه عیبله‌ی آله‌میز. حجت موجود بۉلیشی لازم.
انگک دېدی:
- مېن قاراوول‌من، نېچه مرتبه شاخلب یوبارسم اۉ‌ز ینگ گینــــه

بُلبل‌ده‌ی اقرار قیله‌سن.
کلوله‌سنگک اونینگ بو سۉزیگه جواب قَیتردی:
– گناه‌سیز کیشی هم تَیاق و تېپکی تگیده اۉغیرلیککه اعتراف قیلیشی ممکن.
انگک دېدی:
– سېن آچیق تیل اۉغری‌سن.
منگک:
– قنی بۉله قال، اعتراف قیل.
کلوله‌سنگک دېدی:
– مېن اۉغری ایمسمن.
اېشیک تقیللب قالدی. انگک دېدی:
– قاراوول راستدن هم کېلدی.
منگک:
– یۉغ اې، آنه‌میز کېلگندیر، دېب اېشیک تامان یوگوردی.
کلوله‌سنگک آرقه‌سیدن چقیریب قالدی:
– تۉخته، اېشینکنی آچمه.
دېوارده‌گی ساعتگه باقدی، اۉنگه بیگیرمه دقیقه قالگن ایدی. سۉنگ دېدی:
– آنه‌میزنینگ چیقیب کېتگنیگه بیر ساعت و قیرق دقیقه بۉلدی، اونینگ قَیتیشیگه حالی نېچه ساعت بار. بو آنه‌میز ایمس.
معلوم که اېشیک آرتیده‌گی بۉری ایدی. او، بو گون اېرته‌لب قویاش چیقمسدن تولکی بیلن بیرگه‌لیکده بو تامانلرده گېزیب یورگن ایدی. ایکّاوی هم یۉل اطرافیده‌گی بوته‌لر آرقه‌سیده یاشینیب توریب ختایلیک اېچکی اویی‌نینگ اېشیگینی کۉزلَشردی. ساعت سېکّیزده اېچکی اوییدن چیققچ بۉری‌نینگ قارنی ایت هوسیده کوییب یانردی. تولکی هم اونگه اۉخشب آچیققن ایدی. اېچکی بوته‌لر یانیدن اۉترکن، بۉری و تولکی اۉزینی یېرگه یاپیشتیریب یاشینیب آلگن ایدی.
اوندن سۉنگ، قاره‌سی کۉرینمه‌گونچه ختایلیک اېچکینی سینچیکلب مۉره‌لب، آخری بازارگه تامان کېتگنیدن خاطر جمع بۉلدیلر.
بونچه تېز اېچکی‌نینگ اوییگه بارمسلیکلری کېره‌ک ایدی، چونکه اۉغلاقچه‌لر شبهه‌لَنیشی ممکن. بال آری‌لر اویغانیب چېچکلرنینگ بالی

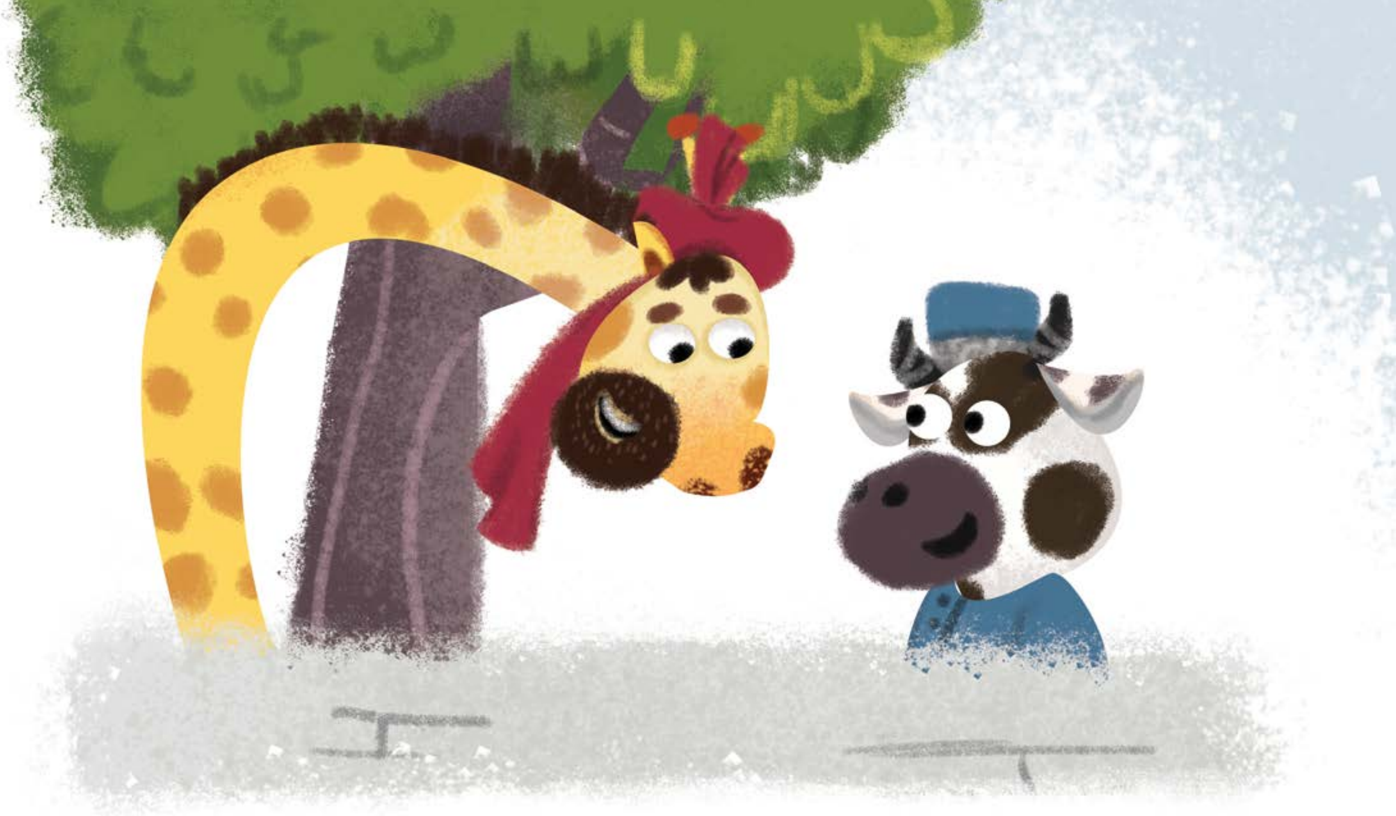

آرتیدن اوچیشگه چیققن ایدیلر. بوته‌لر آرقه‌سیده یاشینیب تورگن بؤری و تولکینی نیشلب چَقه باشله‌دیلر. بؤری بیر ساعت و نیچه دقیقه‌گچه زؤرغه چیده‌ب توره‌دی. آغزی‌نینگ سوو آقیب کیتیب، قارنی‌نینگ قرّ و قوری آرتگن ایدی. انچه ییل اؤسیملیک ییبشدن کیین گؤشت هوسی اونی دیوانه قیلماقده ایدی. بؤری دیدی:

- نیمه بؤلسه بؤلسین، باره‌من.

او اؤرنیدن توره‌من دیدی-ده تولکی اونگه رخصت بیرمه‌دی. قره‌سه زرافه اویی‌نینگ دیواری یانیده توریبدی. بؤری ینه-ده اؤمگنینی (سینه‌سینی) ییرگه بیریب بیقینیب یاتیشگه و اَری‌لرنینگ نیشینی چیده‌شگه مجبور بؤلدی. زرافه ختایلیک ایچکی‌نینگ قؤشنیسی بؤلگن اینک بیلن حال-احوال سؤره‌شگه توشدی. اینک، دولت‌نینگ حیوانلر آره‌سیده یره‌ش لایحه‌سینی اعلان قیلگنینی بیلدیردی.

زرافه بیلن سیگیرنینگ یریم ساعتلیک صحبتی، بؤری و تولکی نظریده بیر کونچه‌لیک اوزون کیچدی؛ اَینیقسه چومالی‌لرنینگ اَری‌لرگه یاردملشگنی و تیشلب آلیشلری جوده یامان وضعیت ایدی اولر اوچون. زرافه و اینک اوزاقلَشیشی بیلن بؤری اؤرنیدن توریب، تولکی تامان کؤز قیمتیب، غیرّه‌گینه ایچکی‌نینگ ایشیگیگه اؤزینی ییتیشتیردی. قؤشنیلردن هیچ کیم اونی کؤرمه‌گنلیگی اوچون جوده خورسند ایدی. اؤغلاقچه‌لرنینگ غله-غاووری ایشیتیلردی. تولکی اؤشه ییرده بوته‌لر تگیده بیکینیب آلگن ایدی و بؤری‌نینگ ایشیکنی تَقیللَتیشینی کوزه‌تیب تورردی.

منگک دیدی:

- آنه‌میز بؤلسه کیره‌ک، بو گون وقتلی‌راق قَیتگن‌دیر. ایشلرینی تیز تماملب، اویگه تامان جؤنه‌گن‌دیر.

انگک:

- البته که بیزنی ساغینیب قالگن، شونینگ

اوچون هم اېرته قَیتیبدی.
بۉری ینه-ده اېشیک‌نینگ زنجیرینی شیقیللَتیب یوباردی.
کلوله‌سنگک اینیسی و آپه‌سیدن آلدینراق یوگوریب، اېشیک آرتیدن سۉره‌دی:
- کیم‌سن؟
بۉری اۉغلاقچه‌نینگ سېسینی اېشیترکن آغزی‌نینگ سووینی یوتیب، کولیمسیره‌ب دېدی:
- اېشیکنی آچینگلر.
- کلوله‌سنگک دېدی:
- سېن کیم‌سن؟ نېگه سېنگه اېشیکنی آچه‌ی؟
بۉری دېدی:
- مېن بۉری‌من.
کلوله‌سنگک اینیسی و آپه‌سیگه قره‌ب:
- کۉردینگلرمی؟ آنم اېمس دېب اَیتدیم سیزلرگه. انه بۉری اېکن، یامان بۉری.
انگک دېدی:
- بیز حالیگچه اونی کۉرگنیمیز یۉق، باشقه بیر حیوان بۉلیشی ممکن، شاید بیزنی قۉرقیتگیسی کېلیب اۉزینی بۉری دېب تَنیتماقچی بۉلگن‌دیر.
منگک دېدی:
- بۉری بۉلگنده هم اونی بیز کۉرنیمیزچه یۉق حلی، اونینگ یامانلیگی قه‌یېردن بیلدیک؟ یخشی بیر بۉری بۉلیشی هم ممکن-کو.
کلوله‌سنگک جواب قیلدی:
- بۉریلرنینگ همه‌سی یامان. آنه‌میز هم شونده‌ی دېردی. بۉری‌نینگ یخشیسی دنیانینگ هیچ بیر یېریده تاپیلمه‌یدی.
بۉری آوازینی صافلب، مهربانلیک بیلن یانده‌شیشگه اورینیب، اېشیک آرتیدن گپیریب قۉیدی:
- مېن یخشی بیر بۉری‌من.
منگک ققراس سالیب کولیب یوباریب دېدی:
- انه کۉردینگمی؟ اَیتدیم-کو یخشی بۉری دېب.
بیز بیلن نیمه قیلیشینی اوندن سۉره‌شیمیز کېره‌ک.
انگک:
- مېن قسم ایچه‌من او بۉری اېمس، سېسی آنه‌میزنینگ آوازیگه اۉخشه‌یدی.
کلوله‌سنگک دېدی:
- یۉق، او بۉری. اَیتگنیم‌دېک او جوده یامان بۉری.
بۉری اېشیک آرقه‌سیدن سېس چیقردی:
- مېنگه اهانت قیلمه، مېن یامان اېمسمن. یخشی و ادبلی بۉری‌من.
انگک دېدی:
- یۉق، قسم که او آنم، بیزنی سینش نِیتیده.
کلوله‌سنگک:
- نېگه بیزنی سینرکن؟
- نېگه که بیز بۉریگه اېشیکنی آچه‌میزمی، یۉقمی، بیلماقچی.
منگک دېدی:
- اېشیکنی آچیب، اونی تَنیگنیمیزنی اَیته‌میز آنه‌میزگه.
کلوله‌سنگک:

- یۉق بو آنه‌میز ایمس، اگرده بۉلسه هم ایشیکنی آچگنیمیز و سینشدن ناموفق اۉتگنیمیز اوچون غضبلَنه‌دی.
انگک دېدی:
- اې تېنتک، بیز ناموفق بۉلمه‌دیک. بیلدیک که بو بۉری ایمس، بلکه آنه‌میز اۉز سېسینی بۉری‌نینگ آوازیگه اۉخشتگن. آنه‌لر بونده‌ی ایشلرنی کۉپ قیلیشه‌دی. اولر همیشـــــه باله‌لرینی سیناودن اۉتکزیشه‌دی.
کلوله‌سنگک باشـــــینی اېگیب، ایشیک تگیدن بۉری‌نینگ آیاقلرینی اینیســــی و آپه‌ســـــیگه کۉرستدی:
- قره‌نگلر، منه بو هم بۉری‌نینگ آیاغی.
انگک باققندن کېین بونده‌ی دېدی:
- آنه‌میز بۉری‌نینگ کاووشـــــینی کییب بیزنی قۉرقیتماقچی. قسم که بو آنم‌نینگ آیاغی.
منگک دېدی:
- تۉختتب تور، یوزینی کلکینچه‌دن کۉریشه‌میز.
ســــۉنگره بیر چارپایه‌نی کېلتیریب آیاغی‌نینگ تگیده قۉیدی. کلکینچــــه آرتیدن بۉری‌نینگ یوزینی کۉریب، قۉریب پسگه توشدی. دغ-دغ تیتررکن:
- تشقریده بیر بۉری بار، دېدی.
انگک هم چارپایه اوستیگه چیقیب آلیب، بۉرینی کۉرگچ پسگه توشدی-ده:
- کۉرینیب توریبدی کـــــه بو آنه‌میز، بیران یېردن بۉری‌نینگ تېریســــــینی تاپیــــب کییب بیزنی قۉرقیتیش و سینش قصدیده.
کېین کلوله‌ســــنگک چارپایه‌گه چیقیب، بۉیی یېتر-یېتمس ایلّه‌گینه کلکینچه‌دن بۉریگه باقیب، اونینگ کۉز آستی بیلن قره‌ب تورگنینی کۉردی.
کلوله‌سنگک قوییگه توشیب، دېدی:
- ایشیکنی آچمنگلر، راســـــتدن هم بۉری بو. کۉرینیشی جوده یم یامان.
انگک دېدی:

- یۉق، آنه‌میز بو.
- یۉق، یۉق، بو بۉری.
بۉری ایشیک آرقه‌سیدن ینه-ده سېس چیقردی:
- مېن بۉری‌من.
منگک‌نینگ قۉرقیشی یۉقالیب کولیب یوباردی:
- بۉری بۉلگنده هم راستگۉی بۉری بو، ایرتکلرده‌گی‌دېک یالغانچی و یامان ایمس.
بۉری دېدی:
- هه، مېن تۉغری سۉز بۉری‌من.
انگک:
- آنه‌میز بو، بۉری ایمس؛ چوکه بۉریلر هیچ قچان اۉزلرینی بۉری‌من دېب تَنیشتیرمه‌یدی. بۉریلر البته که یامان بۉلیشه‌دی، لېکن ایرتکلرده‌گی‌دېک یالغاندن اۉزلرینی آنه‌میزنینگ اۉرنیگه تَنیشتیرردیلر.
کلوله‌سنگک دېدی:
- اگرده آنه‌میز هم بۉلسه توشدن کېینگچه ایشیکنی آچمسلیگیمیز لازم؛ چونکه او غضبلَنه‌دی.
بۉری دېدی:
- ایشیکنی آچینگ عزیز باله‌لر.
کلوله‌سنگک سۉره‌دی:
- نېگه ایشیکنی آچه‌یلیک؟
بۉری جواب قیلدی:
- بیرگه اۉینَشه‌میز.
منگک دېدی:
- بو یخشی بۉری، بیز بیلن اۉینشنی خواهله‌یدی؛ ینگی اۉیینلر اۉرگته‌دی بیزگه. مېن ایسکی و تیکرار اۉیینلردن جوده تالگنمن.
بۉری:
- هه، ینگی و جوده یخشی اۉیینلر اۉینه‌یمیز.
انگک دېدی:
- آنه‌میز هزل باشلب شېکیللی. ایچکی بۉری‌نینگ کییمینی کییبدییه.
ققراس سالیب کولیب یوباردی.
کلوله‌سنگک سۉزله‌دی:
- راستدن هم که جوده عقل‌سیز ایکنسیزلر، بو بۉری بیزنی ییگنی کېلگن، بیز بیلن اۉینشگه ایمس.
انگک دېدی:
- مېن ایشیکنی آچه‌من، سېنینگ ایشینگ بۉلمه‌سین.
منگک:
- مېن هم شو نظرده‌من، ایشیکنی آچه‌میز. بۉری بای بیلن بیر اۉینب آله‌یلیک-چی.
انگک کلوله‌سنگک که قره‌ب دېدی:

اخماغلیق قیلمه. بو بؤری بای ایمس، آنه‌میزدیر، حلی کؤره‌سن. تَنی‌آلمه‌گنینگ اوچون کېین ایکّیمیز هم اؤستینگدن کولیشه‌میز... ههههه....

او ایکّیسی ایشیکنی آچرکن، کلوله‌سنگک یوگوریب الماری آرقه‌سیده بېکینیب آلدی. ایشیک آچیلگچ بؤری ایچکریگه کیریب کېلدی. قتّیق آواز بیلن:

– سلام باله‌لر، دېدی-ده، لب و لونجینی یَلب قؤیدی. یشیل کؤزلری چقماقده‌ی یانردی.

انگک قؤرقدی و منگک ایسه سېکین-سېکین آرقه‌گه قدم تشلرکن اؤرینديق (چوکی) اوستیگه ییقیلیب توشدی. بؤری دېدی:

– قؤرقمنگلر، یخشی گینه بیر اؤیین اؤینه‌یمیز.

انگک دېدی:

– سېنی آنم دېب خیال قیلگندیم.

بؤری:

– اخماق، سېنیم ایرککنینگ سېسی-کو. آنه‌نگ ایمسمن. بؤری‌من دېب اَیتدیم-کو سیزلرگه.

منگک دېدی:

– مېن بؤریلیگینگنی بیلگن ایدیم.

بؤری:

– هه یشه... انه‌وی قنی؟ کیچیک اینیلرینگ.

اؤغلاقچه‌لر نگاهلری بیلن کلوله‌سنگکنی آختریشگه توشدیلر، لېکن اونی کؤرمه‌دیلر. بؤری دېدی:

– تؤرت کیشیلیک بیر اؤیین اؤینَشه‌میز، بیراق حلی بیر کیشیمیز کم، اونی تاپیشیمیز کېره‌ک.

انگک:

– اونی قه‌یېرده بېکینگنینی مېن بیله‌من. کؤز باغله‌گیچ اؤیینی‌دېک او تاقچه‌ده یاشینگن.

بؤری تاقچه‌نینگ اؤرتوکینی (پرده‌سینی) کؤتردی-ده کلوله‌سنگکنی او یېردن تاپمه‌دی.

منگک قتّیق آواز بیلن قیچقیریب:

– کلوله‌سنگک! قه‌یېرده‌سن؟ تشقریگه چیق، اؤیین اؤینه‌یمیز؛ تؤرت کیشیلیک اؤیین، دېدی.

بؤری هم بلند آواز بیلن دېدی:
- اگر تشقریگه چیقســـــنگ عهدیم بؤلسین که سېن بیلن دؤستلَشه‌من و ایکّیسینی هم یوته‌میز (اېلته‌میز).
انگک سؤره‌دی:
-نیمه‌نی شرط قؤیه‌میز اؤیینده؟ مېن یوتقیزیشنی (بای بېریشنی) ایستَمه‌یمن.
بؤری کؤزی بیلن اشاره قیلیب استه‌گینه دېدی:
- اوّل اونی تاپیشه‌یلیک، کېین اَیته‌من.
انگک استه‌گینه کولیب قؤیدی-ده:
- فکریمچه او الماری اوســـتیده یاشینیب آلگن دېب، چارپایه اوســـتیگه چیقیش اوچون بؤری بایگه یاردم هم بېردی.
بـــؤری کلوله‌ســـنگکنی الماری اوســـتیدن تاپه‌آلمه‌گچ:
- بو یېرده هیچ کیم یؤق-کو، دېدی.
منگک:
- او قه‌یېرده‌لیگینی مېـــن بیلمه‌یمن. بعضی وقتلر کؤز باغله‌گیچ اؤیینده چېرکت تگیده هم بېکینردی.
بؤری چېرکت تامان یوگوریب، باله‌لرچه:
- گوگوگو، لی‌لی‌لی، قنی، قنی چیقیب آلسینلر-چی.
سؤنگره دېدی:
- بو یېرده هم یؤق.
کلوله‌ســـنگک اؤزینی آرقه‌دن الماری اوستیگه یېتیشـــتیریب، قطی‌لر ایچیده یاشینیب آلگن ایدی.
بؤری دېدی:
-آختریلمه‌ی قالگن بیر یالغیزگینه الماری آرقه‌ســـی قالدی، البته که اؤشـــه یېرده. اونی تاپگنیمـــده، بیزنی چرچتیـــب قؤیگنی اوچون اونینگ قولاغینی چؤزیب قؤیه‌من، بیغلَشینی

قۉشنیلر هم اېشیتیشه‌دی؛ حلی کۉره‌سیزلر.
بیر سکره‌دی-ده الماری یانیگه باردی. معلوم که او ییرده هم یوْق ایدی. بۉری دېدی:

- قه‌ییرده بۉلدی او؟

انگک سۉزله‌دی:

- آنه‌میز دایم اونی عقلی دېردی، ایشیک آچیقلیگیده کېتیب قالگن بۉلمه‌سین تَغین. بیر تۉله‌گه (تېهکوی‌گه) یاکه تام اوستیگه چیقیب قالگن‌دیر.

منگک:

- موشوکلر (پشکلر) بیلن اۉینشگه قۉشینی‌نیکیگه کېتیب قالگن‌دیر.

انگک دېدی:

- فیل‌نی سېوه‌دی. فیل باله‌لری بیلن هم دۉستلشگن، سکره‌یدی-ده اونینگ اېلکه‌سیگه چیقیب آلیب اۉتلاولرگه بیرگه باریشه‌دی.

بۉری قۉرقیشینی بېکیتیب، سۉره‌دی:

- بو ییرلرده فیل هم بارمی؟

منگک جواب قَیتردی:

- ایکّی حاولی نَری تامانده بار. بیر آی آلدین کۉچیب کېلدی.

بۉری دېدی:

- تۉغریسینی سۉره‌سنگیز مېن جوده آچ قالگنمن. اگرده مېنگه طعام یېتیشمَسه، کۉزلریم کیچره‌ییب دېوانه بۉله‌وېره‌من. بولتورگی قیشده ییگولیک تاپه‌آلمه‌گنیمده بیر قیشلاق‌نینگ آدملریگه باسقین سالدیم. البته که بو بۉری جوده خوفلی ایشدیر. آدملرنینگ قورالی بۉله‌دی، جوده اوزاقدن هم بۉرینی آتیب اۉلدیریشلری ممکن.

منگک اۉته سینچکاولیک و مزه بیلن بۉری‌نینگ گپلریگه قولاق سالیب تورگن ایدی. او دېدی:

- آدملردن قصه قیل، مېن سېنگه طعام کېلتیره‌من.

بۉری سۉزله‌یدی:

- آدملر یخشی جانزادلر ایمس، بیز حیوانلر اولرگه قرشی بیر قۉل بۉلیشیمیز لازم.

منگک دېدی:

- اولردن بیری بیلن دۉست بۉلیشنی جوده خواهله‌یمن.

بۉری سۉزله‌دی:

- گپینگنی شمال اوچیرسین. آدم بیلن دۉست بۉلرمیش!!!

انگک:
- سینگلیم‌نینگ هم کلوله‌سنگک که اؤخشب گاهیده اخماغلیگی قیستب یوباره‌دی. مېن هیچ بیر جانزاد بیلن دؤست بؤلیشنی ایستَمه‌یمن. شاخلریم بیلن باشقه‌لرنی تورتیب سالیش و یره‌لَتیب یوباریش مېنینگ یالغیزگینه آرزوم‌دیر.
بؤری دېدی:
- هی یشه، سېن مېنینگ شاگردیم بؤلیشگه لایق‌سن. سېنگه جوده کؤپ نرسه‌لرنی اؤرگَته‌من. مېنگه اؤخشه‌گن دنیا کؤرگننی تاپه‌آلمه‌یسن.
انگک خورسندچیلیک قیلیب سؤره‌دی:
- مثلاً نیمه‌لرنی اؤرگَته‌سن؟
- قنده‌ی قیلیب تولکینی توتیشنی. اونگه اؤخشه‌گن الداوچی هیچ یېرده تاپیلمه‌یدی، دُمی بیلن همه‌نی الدەب قؤیه‌دی. اونگه حمله قیله‌من دېگنیمده او دُمینی سېنگه یقینلشتیره‌دی، اونی توته‌من دېیسن-و او دُمینی اؤینه‌تیب یوباره‌دی. بؤری‌نینگ دُمینی اوشلب آلیش دنیاده‌گی اېنگ قیین ایشلردن بیری.
منگک:
- عیناً اېنک‌بازلرنینگ قیزیل پرده‌سی دېک، اېنک هیچ قچان اونی اوره‌آلمه‌یدی. شونده‌ی‌می؟
بؤری دېدی:
- یشه‌وار باله، سېن اېنک‌بازنی قه‌یېرده کؤرگنسن؟
- قؤشنی‌نینگ تلویزیونیده.
انگک:
- بو تولکی مېنینگ سینچکاولیگیمنی هیچ قؤزغَمه‌یدی. باشقه بیران یخشی ایشنی بیلسنگ اَیت، یؤقسه سېنگه شاگرد بؤلمه‌یمن.
انگک خوبی بوزوقلردن اېدی. بؤری جواب قیلدی:
- مېن سېنگه قیش کونلری قارلی تاغلردن قنده‌ی سییغه‌نیب پسگه توشیشنی هم اؤرگَته‌من. یریم کونلیک مسافه‌نی بېش دقیقه ایچیده یوریب بؤله‌سن، گېپیمگه ایشانه‌بېر.
انگک دېدی:
- بو جوده یخشی، لېکن مېن قیش‌نینگ ساووغیدن قؤرقه‌من، قلتیره‌ب کېته‌وېره‌من.
بؤری جواب قَیتردی:
- بیر پؤستیننی هم غملش لازم.
منگک اؤیگه چؤمیلیب، انگک که قره‌ب بونده‌ی دېدی:
- او قنچه هم یخشی بؤلسه، سېن اونگه شاگرد بؤلمسلیگینگ کېره‌ک. چونکه او حاضرراق آدملرگه باسقین سالگنینی اَیتیب بېردی. کیم بیلسین اولردن قنچه‌سینی اؤلدیریب یره‌لتگن‌دیر.
بؤری سؤزله‌دی:
- بو فقط گینه بیر هزل اېدی.
انگک دېدی:
- مېن حتا انسان بؤلسه هم شاخلریم بیلن یره‌لَته‌آله‌من.
مېنگه زؤر کؤرستسه بؤلدی، کېین منه شو شاخلریم بیلن آیاق-آیاغیگه اوریب ساله‌من.
آنم یاشیده بؤلگنیمده اېدی،

حتا قارنینی هم یاریب ببرردیم.
منگک:
- سېن هم شو بؤریگه اؤخشب تېلبه(دېوانه)سن.
بؤری انگک که قرهب دېدی:
- بــو قیزچهلــر بیــز اېرککلرنــی تؤغری انگلهی‌آلمه‌یدی. اولر کم‌عقل بؤلیشه‌دی.
انگک کولیب قؤیدی-ده سؤنگره بونده‌ی دېدی:
- حاضر مېن هم شونده‌ی دېماقچی ایدیم. اولر کم‌عقل و بو مېنینگ سینگلیم ایسه کم‌عقللیکده همه‌دن آلدین تورهدی.
منگک اچّیقلَنیب دېدی:
- مېن آنمگه اولاً بار بیر بېگانه کیشــــینی اویگه کیرغیزگنینگنی، کېین او بیلن دؤستلَشــــیب و اونگه شاگرد تورېشینگنی البته که اَیته‌من. سېن هم مېنی، هم آنه‌میزنی و هم باشــــقه عیالّلرنی حقارت قیلدینگ.
بؤری دېدی:
- اوو آییمچه، اگرده شــــو ســــؤزلرینگنی دوام اېتدیریب بیز اېرککلرگه قره‌ته ناحق گپ آتسنگ، منه شــــو بییگیت آغه‌نگ آرقه‌لی سېنی شتّه‌لب جراحتلَتیب یوباره‌من.
انگک:
- گاهیده شونچه‌لیک عصبیمگه تېگیب آله‌دی که شـــاخلریم بیلن قارنینی ییرتیب تشلشیمگه شـــیطان تورتیب توره‌دی. شاخلریم اېندی گینه چیققنیده آیاغینی هم یره‌لتگنمن.
بؤری دېدی:
- بارک اللـــه، اېرککلر هر دایـــم غضبلی و تېز بؤلیشه‌دی.
منگک عرَضلَنیب دېدی:
مېن حاضر بازارچه‌گــــه باریب، ایکّینگیزدن هم آنمگه شکایت قیله‌من.
ســـؤنگره میخگه ایلدیریب قؤییلگن کورتی‌سی تامان راســـتلندی. بؤری انگک که اشاره قیلیب دېدی:
- شونداققینه قؤییب یوباره‌سن‌می؟
انگک غضبلَنیب منگک تامان یوگوردی. قتّیق آواز

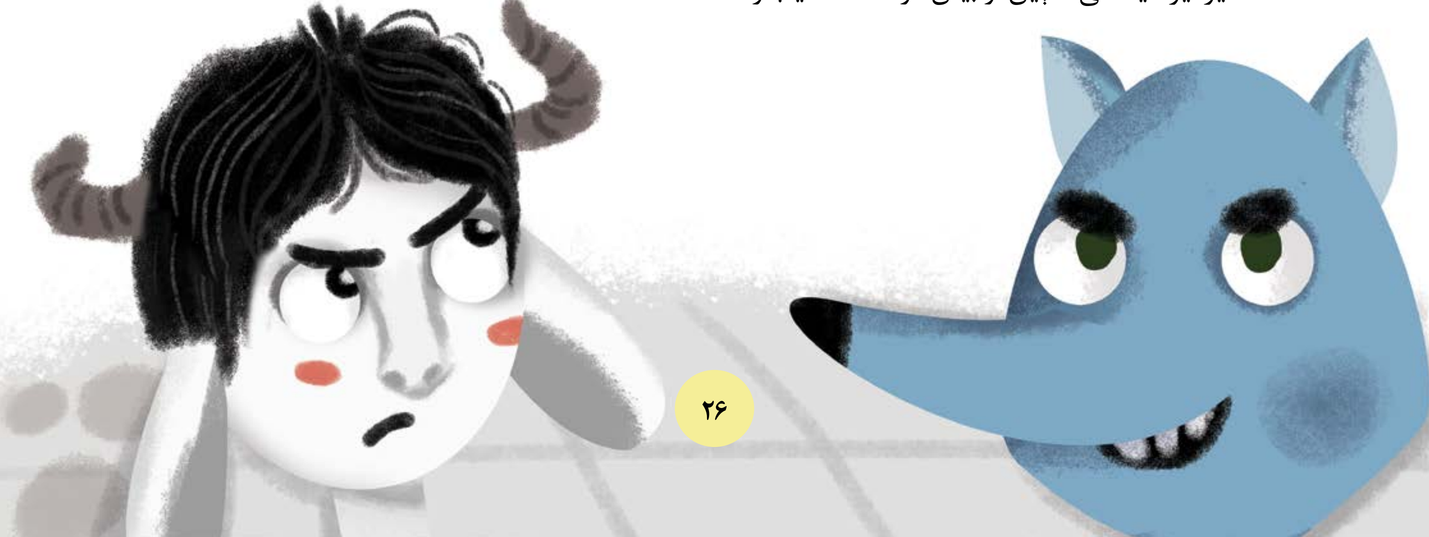

بیلن دېدی:
- تشقریگه چیقیشینگگه رخصت یوْق. آیاغینگنی اېشیکدن تشقری قوْیسنگ سوْیگینی سیندیریب یوباره‌دی.
منگک آرتگه قیترکن:
- سېن کیم که مېن سېندن رخصت سوْره‌شیم کېره ک؟ دېب، توْربه‌سینی اېلکه‌سیگه اوریب اېشیک تامان یوریب کېتدی.
انگک اېشیک یانیده تورگن اېدی، او دېدی:
- کوْپ وقتدن بېری شاخلریمنی بیر بیرگه سوبکه‌گنیم یوْق.
منگک بیلن انگک شاخمه-شاخ بوْلیشیب کېتدی. منگک‌نینگ شاخی کلته‌گینه اېدی، ضعیفلیک قیلردی. انگک بیرگینه شاخلَشی بیلن اونی بیغلَتیب قوْیدی. بوْری اوْزینی غضبلنگن کوْرستماقچی بوْلیب انگک که دېدی:
- قوْیبار اونی. او بیلن نیمه ایش قیلیشنی اوْزیم یخشی بیله‌من. آیاق-قوْلینی محکم باغله‌یمن، قیمیرده‌مه‌سین.
کېین اونینگ قوْلیدن اوشلب، اچّیق بیلن توْربه‌سیگه تشلب قوْیدی. توْربه‌نینگ آغزینی-ده محکم باغله‌دی. انگک حلی هم اچّیقده اېدی، بوْریگه قره‌ب دېدی:
- آنم هم بعضاً اوندن آرقه‌داشلیک قیله‌دی، هم شوْگینه‌دن همده انه‌وی کلوله‌سنگکدن. کاش اونی هم توْربه‌نگگه تشله‌سنگ اېدی، عقلی باشیگه قَیتردی.
منگک‌نینگ ییغیسی توْربه ایچیدن اېشیتیلردی.
بوْری دېدی:
- آنه‌نگ اوچون هم بیر رېجه قوریشه‌میز. سېنی اېشیتمه‌گنی اوچون مېن غضبده‌من اوندن.
انگک دېدی:
- نیمه قیله‌میز؟
بوْری:
- آنه‌نگ‌نینگ شاخی جوده تېز و قَیراق، فیل‌نینگ تېریسینی هم یولیب آلیشی ممکن. قنی اېدی

اونینگ شاخینی کېسیب قؤیسنگ...
- یؤق، بو امکان‌سیز.
- بو ایشنی قیلیشینگ کېره‌ک، یؤقسه بیر کون ایمس بیر کون اؤشه تیغده‌ی شاخلری بیلن سېنینگ دادینگنی بېره‌دی.
انگک فکرگه چؤمگن ایدی. منگک‌نینگ بیغیسی اونینگ عصبیگه تېگدی، شونینگ اوچون هم تؤربه‌نی بیر-ایکّی شاخلب قؤیدی و منگک ایسه سېسینی چیقرمسلیگی اوچون مجبور بؤلدی.
انگک سؤره‌دی:
- قنده‌ی قیلیب اونینگ شاخلرینی کېسیشیم ممکن؟
بؤری دېدی:
- قیین ایمس. تېمیرچیدن بیر ارّه‌نی اؤغیرله‌یمیز، سېن ایسه اؤشه ارّه بیلن شاخلرینی قیرقیب قؤیه‌سن.
انگک:
- بو ممکن ایمس. او شاخلرینی ارّه‌لَتیب قؤیمه‌دی؛ حتا او یاتیب قالگنیده هم بو ایشنی قیله‌آلمه‌یمن.
بؤری دېدی:
- او آغیر اویقیگه کېتیشی و تېز اویغانمسلیگی اوچون بیر نیمرسه قیلیشیمیز لازم. اؤشنده‌گینه جوده آسان ریجه‌نگنی عملگه آشیره آله‌سن.
- بؤلمه‌یدی. بو ایشدن واز کېچه‌میز.
بؤری بیر آز اؤیگه باتدی و سؤنگ دېدی:
- بو یخشی فکر، مېنگه یاردم بېرگنینگ اوچون منتدارمن. بابه (اؤشه) اَیتگنیم‌دېک، مېنگه شاگرد بؤلیب مېن بیلن باریشینگ سېن اوچون مېنینگ ساورینیم (ساورین: جایزه) بؤلسین.
انگک:
- عایله‌منی ساغینیب قاله‌من.
بؤری:
- ججّی باله‌می‌سن؟ مرد بؤلیشینگ کېره‌ک. عایله‌نگنی ساغینگنینگده کېلیب کؤریب کېته‌بېره‌سن.
انگک دېدی:
- آنم بیلن مصلحت قیلیشیم لازم.
بؤری:
- آنه‌نگنی حلی یم تَنیمه‌دینگمی؟! بیللی که رخصت بېرمه‌یدی. او اؤزیدن اوزاق قیلیب قؤیمه‌دی-ده. ینه بیر گپ بو که، جرأتی بؤلمه‌گن کیشی عایله‌سیدن بیراق توره‌آلمه‌یدی، شونینگ اوچون هم هیچ تجربه کسب قیلمه‌یدی. بونی دایم ایسینگده سقله اووو باله!
انگک:
- بیر آز قؤرقینچلی بو ایش.
بؤری دېدی:
- هیچ قؤرقینچلی ایمس. مېن سېنی حمایه

قیله‌من. ایتتیک-ایتتیک شـــــاخلرینگ هم بار، اؤزینگنی مدافعه قیله‌آله‌سن.
انگک:
- هه، لېکن آنم‌دېک کوچلی اېمسمن، اؤزیمنی خوف و خطردن اسره‌ی آلمه‌یمن حلی یم.
بؤری‌نینگ صبری توگه‌گچ غوریلله‌ی بېریب:
- یخشی گپنی بیلمه‌یسن شېکیللی، اچّیغیمنی قؤزغه‌دینگ. مېن بیلن کېلیشینگ کېره‌ک.
انگک قؤرقیشگه توشـــیب، آرقه‌گه سوریلرکن بونده‌ی دېدی:
- سېن جوده خوفلی‌سن، تیشلرینگ هم جوده کوچلی و خوفلی.
بؤری دېدی:
- قنی کېله قال، یاالله.
انگک:
- کېلمه‌یمن. تؤربه‌نگنی آچ، ســـینگلیمنی هم قؤییب یوبار.
بؤری ینه بیر تؤربه‌نینـــگ آغزینی آچیدی-ده، انگک‌که قره‌ب:
- کېل بونگه کیر، صبریم توگه‌دی.
انگک دېدی:
- سېن مېنی آلیب کېتالمه‌یسن، شاخلریم بیلن دادینگنی بېره‌من.
بؤریگه آتقیلندی. بؤری قتّیق قینه بیر شـــپه‌لاق سالدی، انگک اېسه یېرگه دومه‌لب توشدی، کېین دېدی:
- سېن بیزنی اوشـــلب آلیب اؤزینگ بیلن آلیب کېتگنینگ اوچون کلوله‌ســـنگک شاهدلیک بېره‌دی، آنه‌میزدن قوتیله‌آلمه‌یسن.
بؤری:
- عقلینگ آزگن‌دیر... بیر باله‌نینگ شاهدلیگینی محکمه‌ده کیم قبول قیله‌دی؟!
قؤلینی اوزه‌ته سالیب انگکنی اوشله‌دی و اونی تؤربه‌گه تیقیب قؤیدی. انـــگک تؤربه ایچیده قیمیرله‌ی آلمسلیگی اوچون اونی محکم باغله‌دی.
کلوله‌سنگک الماری اوستیدن بؤری‌نینگ اوشتک چالیب تولکینی چقیرگنینی تماشا قیلیب تورگن اېدی. بؤری تولکیدن سؤره‌دی:

- اطرافده بیرانته یۉق‌می؟
تولکی دېدی:
- یۉق، هیچ کیم کۉرینمه‌یدی.
بۉری:
- هه یخشی، کېل بو کیچیگینی سېن کۉتر، مېن کتّه‌سینی آله‌من.
تولکی کولیم‌سیره‌ب دېدی:
- معلوم که سېن کوچلی‌سېن، کتّه‌سینی کۉتره‌سن.
ایکلّه‌سی هم تۉربه‌لرنی اېلکه‌لریگه اوریب، کلوله‌سنگک‌نینگ کۉزیدن چپ بۉلدیلر.
ساووق هوا اېشیکدن ایچکری کیرماقده ایدی، کلوله‌سنگک یوقاریده موزلب تورگن. تنی دغ-دغ تیترر و تیشلری اېسه چیق-چیقلب بیر-بیریگه تېگر ایدی. اونینگ تیتره‌شی کۉپراق قۉرقیشیدن ایدی، بۉری و تولکی ینه قَیتیب کېلیشیدن قۉرقردی. نېچه ساعت اۉشه یېرده توردی. هم آچ ایدی همده سووسیز. حاجتخانه‌گه بارگیسی کېلگن ایدی. انگک و منگکنی هم ساغینماقده ایدی. بۉری بیلن تولکی اولرنی ... خدا قیلمه‌سین. یامان فکرلرگه یۉل بېرمه‌دی، دېردی:
- قنی ایدی آنم تېزگینه کېلیب قالسه.
آدم یامان وضعیتگه توشگنیده، وقت هم اۉتمه‌ی قاله‌دی. نظریده نېچه کون تۉلگنده‌ی توییلردی و او اېسه بو آره‌ده نېچه مرتبه ییغلب، نېچه بار هم اوخلب قالگن. سۉنگره، آنه‌سی‌نینگ تشقریده زرافه و اېنک بیلن حال سۉره‌شیب تورگن آوازینی اېشیتیب قالدی. ایچکی اېشیکنی لنگ آچیق کۉریب تېز-تېز قدم تشلب، ایچکریگه کیریب کېلدی. بلند تاووش بیلن بقیردی:
- سیزلرگه اېشیکنی آچیق قۉیمنگ دېمه‌گن‌میدیم؟ نېگه گپنی توشونمه‌یسیزلر؟!
کۉزلری اوی‌نینگ بۉشلیگیگه تیکیلدی-ده قۉرقوو بیلن دېدی:
- انگک، منگک، کلوله‌سنگ، قه‌یېرده‌سیزلر؟
کلوله‌سنگ الماری اوستیدن اینگیچکه آوازی

بیلن نالینیب توررد‌ی.
ختایلیک اېچکی تېمیرچی‌نینگ اوییگه کېلگنیده کېچقورون بۆلگن اېدی. مهربان کرگدن شهرچه‌نینگ تېمیرچیسی اېدی و او بو ساعت اویی‌نینگ یانیده جایلشگن دوکانینی قولفلب، باله‌لری بیلن مېز اطرافیده ییغیلیشیب آقشام طعامینی ییماقده اېدی. طعام تیارلب تورگن عیالیگه بوگونگی ایشلری تۆغریسیده معلومات بېره‌یاتگندی. بو آره‌ده، اَییق خان قاراوول (کوتووال) تېز فرصتده شهرگه یېتیب باریب پادشاه‌نینگ مراسمیگه قۆشیلیشی اوچون اونینگ آتینی نعل قیلیب بېرگنینی هم بیان قیلدی. اَییق خان نېچه آی ایچیده بو یېرده ایشلر بجرگنی حقیده اۆشه مراسمده معلومات بېریشی کېره‌ک. جرم-جنایتلر یوز بېرمه‌گنی همده او و اونینگ اۆرین باسری و داروغه اۆز ایشلرینی یخشی صورتده بجرگنی تۆغریسیده اَیتیب بېریشی لازم. شونینگ‌دېک، آبادانچیلیکلر خصوصیده هم.
ختایلیک اېچکی تېمیرچی‌نینگ اېشیگینی نېچه بار تقیللتدی. تېمیرچی‌نینگ اۆغلی کلکیندن تشقریگه باقیب، دېدی:
- ختایلیک اېچکی کېلیبدی باله‌سی بیلن.
تېمیرچی اۆرنیدن توریب عیالیگه قره‌ب دېدی:
- خدا رحم قیلسین. کۆپ وقتدن بېری بو تامانلرگه کېلمه‌گن اېدی، ینه ناخۆش حادثه‌لر یوز بېرگن‌دیر.
عیالی‌نینگ قۆلیده چۆمیچی توررکن، دېدی:
- مېنیمچه، ینه اۆشه لعنت اورگیر بۆری اونینگ اوی و باله‌لریگه باسقین سالگن.
مېز اطرافیده اۆلتیرگن باله‌لریگه قره‌ب:
- انه کۆردینگلرمی؟ اَیتگن اېدیم-کو بو یره‌مس

بۉری سیزلرنی الده‌ب قۉیه‌دی دېب.
تېمیرچی ایشیکنی آچیب، اېچکینی پریشان حال کۉرگچ، سۉره‌دی:
- خیریت‌می؟
اېچکی دېدی:
- اوســـته جان، دوکانینگیزنی آچسنگیز! بیر ساعتدن کۉپ وقتینگیزنی آلمه‌یمن.
تېمیرچی دېدی:
- یۉق، اېرته کېل، ساعت ســـېکّیزده دوکاننی آچه‌من.
اېچکی:
- اېرته‌گه کېچ بۉله‌دی، ایشیم جوده ضرور.
تېمیرچی:
- نیمه ایــــش اېچکی جان؟ دېــــب، اونینگ اۉغلاقچه‌سی‌نینگ شاخلرینی سیلب قۉیدی.
اېچکی سۉزله‌دی:
- یادینگده‌می، کۉپ وقت آلدین رحمتلی آته‌نگ مېنینگ آتم‌نینگ شـــاخلرینی قَیره‌ب بېرگنی؟ اۉشنده بیر جفت تېمیر شاخ تیارلب بېرگن اېدی. مېنگه هم اۉشنده‌ی بیر جفت تېمیر شاخ توزه‌تیب بېرسنگ و اونی شاخلریم اوستیدن کییب آلسم.
تېمیرچی دېدی:
- بو ممکن اېمس، حلی جنایت حســـابلَنه‌دی. ینگی دولـــت قوریلگندن بېری تېمیر شـــاخ قوراللریگه قطاریگـــه قۉییلگن. پیچاق، قیلیچ و پیش‌قبض همه‌سی قورالدیر و قوراللر قانونیگه کیره‌دی؛ اولرنی سقلشـــگه هم توزه‌تیشگه هم کیشیگه رخصت بېریلمه‌یدی، الی که دولت‌نینگ رخصت‌نامه‌ســـی موجود بۉلسه.... افسوس که مېن سېنگه تېمیر شاخ تیارلب بېره‌آلمه‌یمن.
اېچکی دېدی:
- تېمیر شـــاخ بۉلمه‌گنـــده بۉرینی مغلوب قیله‌آلمه‌یمن. او تېز و بیرتقیچ تیشلری بیلن مېنی اۉلدیریب قۉییشـــی ممکن، اونینگ کوچی هم جوده کۉپ.
تېمیرچی سۉره‌دی:
- باله‌لرینگنی اۉغیرله‌دی‌می؟
شـــو پَیت اۉغلاقچه‌نینگ کۉز یاشی میلدیره‌ب آقیب کېتدی. خطایلیک اېچکی دېدی:
- هه، انگک بیلن منگکنی بوگون اۉغیرلبدی.
تېمیرچی: دېدی:
- اولر اۉینش اوچون دله‌گه چیقیب کېتگن‌دیر. همه‌میز باله‌لیکنی باشـــدن کېچیردیک، باله‌لر اۉیینی قنچه‌لیک یاقتیریشینی یخشی بیله‌میز. بیر آز کوتیب تورسنگ البته که تاپیلیب قالیشه‌دی.

هیچ نرسه انیقلنمسدن بۉریگه تهت تَقیش هم یخشی ایش اېمس، اوستینگدن شکایت یازیشی ممکن. بۉری قۉشنی شهرچه‌نینگ قماقخانه‌سیدن آزاد بۉلگچ توبه قیلدی. حلی عادی و یخشی‌گینه بیر یشاوچیگه اَیلنگنی هم احتمالدن اوزاق اېمس.

اېچکی:

- یۉق اوسته جان، بۉری اویگه کېلیب اولرنی آلیب کېتگنینی کلوله‌سنگک اۉز کۉزی بیلن کۉرگن. تولکی هم اوی تشقریسیده توریب اونگه یاردم بېرگن.

تېمیرچی اوسته دېدی:

- باله‌نینگ گپیگه ایشانیب بۉله‌دی‌می؟ شاید که خیالیده....

ختایلیک اېچکی اونینگ سۉزینی آغزیدن اوزیب دېدی:

- منه بو نامه‌گه-کو ایشانسه بۉله‌دی.

اېچکی بیر نامه‌نی چۉنتگیدن چیقریب، اونی تېمیرچیگه کۉرستدی:

- بو نامه بۉری یازیب، باله‌لریم بدلیگه مېندن ایکّی مینگ تنگه ایستبدی. همده داروغه‌نی خبردار قیلگنیمده اۉغلاقچه‌لریمنی اۉلدیریشینی اَیتیبدی.

تېمیرچی اوسته نامه‌گه نظر تشلرکن اونینگ عیالی کېلیب اېچکی بیلن احوال سۉره‌شیب، دېدی:

- نېگه اېشیک یانیده توریبسیزلر؟ ایچکریگه کیریشینگ.

اېچکی:

- رحمت، وقتیم یۉقراق؛ تېز قَیتیشیم کېره‌ک.

تېمیرچی‌نینگ عیالی سۉره‌دی:

- خیریت‌می؟

اېچکی:

- خیریت اېمس سینگلیم. نامرد بۉری باله‌لریمنی اۉغیرلب قۉیدی.

تېمیرچی‌نینگ عیالی:

- خفه بۉلمنگ، اۉینشگنی آلیب کېتگن‌دیر بلکه. اېشیتیمچه، بۉری حلی یخشی بیر حیوانگه اَیلنگن اېمیش.

اېچکی سۉزله‌دی:

- یۉق سینگلیم، بۉری بۉری-ده؛ آلدینگی ایشلریدن توبه قیلمه‌گن. مېن یۉقلیگیمده اوییمگه کېلیبدی. او قَیسی حق بیلن مېنینگ باله‌لریمنی تۉربه‌سیگه سالیب آلیب کېته‌دی، هه؟

تېمیرچی نامه‌نی اېچکیگه اوزه‌ترکن دېدی:

- مېنینگ نظریمچه سېن اَییق خان قاراوول‌نینگ یانیگه باریشینگ لازم.
ینه-ده قاراوول بوگـــون اونینگ یانیگه کېلگنی اېســــیگه کېلیب قالدی. ینگی دولت تامانیدن باشکېنتده (باشــــکېنت: پایتخت) دایر اېتیلگن مراســــم اوچون کېتگنی و شـــــهرنینگ حال-احوالیدن او یېرده معلومات بېریشینی اَیتماقچی بۉلدی-ده اېچکی صبرسیزلَنیب تیللندی:
- ســــېنینگچه مېن قانوننــــی بیلمه‌یمن‌می؟ داروغه‌نینگ هم پولیس‌نینگ هم یانیگه باردیم، اولر رسمیات وقتیدن کېین کېلگنیمنی اَیتیب، اېرته‌لبگچه کوتیب توریشــــیمنی بیلدیریشدی. اعتراض بیلدیرگنیمـــــده اولرنینگ وقتینی آلیب قۉیگنیم اوچون مېنی جزالشلرینی اَیتیشدی.
تېمیرچی و عیالی بیر-بیراویگه قره‌ب قۉیدی-ده، کېین عیالی دېدی:
- اولر (بۉری بیلن تولکی) بېچاره اېچکی‌نینگ داروغه و پولیـــس یانیگه کېتگنیدن خبر تاپیب، اېرته‌لبگچه اۉغلاقچه‌لرگه زیان یېتکزیشی ممکن.
اېچکی صبرسیزلَنیب دېدی:
- اوسته جان، مېنگه یاردم بېرالمه‌یسن‌می؟
اوسته:
- قۉلیمــــــدن کېله‌دیگن هر بیر یـــــاردم اوچون حاضرمن.
- بیر جفت تېمیر شاخ تیارلب بېر.
تېمیرچی اوسته دېدی:
- قاراوول کېتگن بۉلسه-ده اونینگ اۉرین باسری داروغه ایشیده‌دیر. مامورلیک‌نینگ تون-کونی بۉلمه‌یدی، قانون شونده‌ی دېیدی.
تېمیرچی‌نینگ عیالی:
- بیر کۉزه بال آلیب بارگنینگده اېدی، سېنینگ شکایتینگنی البته که اېشیتردی.
اېچکی:
- هیچ کیمنی پاره‌خۉرلیککه عادت بېرگیم یۉق. هر کیم اۉز یوموشینی....
عیال اونینگ سۉزینی کېسیب، دېدی:
- ایشینگ بند بۉلگنیده، واســـطه و پاره بیلن ایشینگنی یوردیریشگه مجبور بۉله‌سن.
اېچکی‌نینگ غضبی آشیب، کېتماقچی بۉلیب دېدی:
- بو مېن بیلن بۉری آره‌سیده‌گی بیر معامله، هیچ کیمگه تېگیشلی اېمس، آره‌گه کیریشگه رخصت یۉق بیراوگه.
تېمیرچی دېدی:

- حاضر مملکتده دولـــــت بار، دولتده هم قانون بار. بیر کیشـــــی‌نینگ بیراودن شکایتی بۏلسه، تۏغریدن-تۏغری معامله‌ســـینی اوروشیب حل قیلیشی هم یامان گپ-ده. بونده‌ی بۏلگنیده شهر اۏرمانگه اۏخشب کېته‌دی-کو. غیشت اوستیگه غیشتنی تۏخته‌تیش قیین، همه نرسه بیردنیگه ویران بۏلیب کېته‌دی. بیری بیری‌ســـی‌نینگ یاقه‌ســـیگه ترمَشه‌دی و باشقه‌ســـی اېسه زۏر کۏرسته‌دی. کوچلی چیققنی مدمعاش تَنیله‌دی و باشقه‌لر اوندن قۏرقیب یوریشه‌دی؛ همه‌گه ظلم روا کۏره‌دی. دولت هم منه شونده‌ی ایشلرنینگ آلدینی آلیش و هیچ کیم ناحقلیک بیلن باشقه‌لرگه زۏره‌وانلیک قیلمه‌سین اوچون توزه‌لگن.

اېچکی:

- مېنینگ حقیم یېیشــــدی، بـــو زۏره‌وانلیک اېمس‌می؟

تېمیرچی اوسته:

- شونینگ اوچون هم دولت اداره‌لریگه باریب، عریضه یازیشینگ کېره‌ک.

اېچکی دېدی:

- دولت مېنینگ عریضه‌منی تېکشیریب بۏلگونچه باله‌لریمنی سویگیدن هم اثر قالمه‌یدی.

اوسته:

- سېنگه شـــاخ توزه‌تیب بېریشیم بیلن جریمه تۏلَشیم کېره‌ک بۏله‌دی. بوشاخلردن فایده لنسنگ سېن هم جریمه تۏلَش و قماققه توشیشگه مجبور بۏله‌سن. بلکه سېن نېچه برابر جریمه تۏلَشینگ هم احتمالدن اوزاق اېمس. هیچ کیمگه قورالدن فایده‌لَنیش اوچون رخصت بېریلمه‌یدی.

اېچکی:

- مېن گپلرینگنی یخشی توشینمه‌یمن، لېکن وقت هر قنچه کۏپ اۏتسه باله‌لریم‌نینگ حیاتی اۏشـــــه مقدارده خطر آستیگه توشه‌دی؛ اولرنی قوتقریشیم کېره‌ک.

تېمیرچی‌نینگ عیالی:

- تونگی طعامیمیز تیار، بیز بیلن تناول قیلگنینگیزده جوده خورسند بۏله‌میز.

و او کلوله‌سنگک تامان اشاره قیلیب:

- باله‌چه آچیققن، دېدی.

اېچکی سۏزله‌دی:

- دسترخوانینگیزگه برکت بېرسین. بیز کېتیب دردیمیزگه چاره تاپیشـــــیمیز کېره‌ک.

تېمیرچی‌نینگ عیالی آرقه‌دن اېری‌نینگ قۏلینی تارتیب قۏیــــدی-ده، اېچکی‌نینگ تېزراق کېتیشینی ایسته‌دی اۏزیچه. تېمیرچی دېدی:

- قاراوول‌نینگ معاونی داروغه‌نینگ یانیگه ینه بیر بار، بو سفر دادینگنی اېشیتسه کېره‌ک.

اېچکی جوده خفه اېدی، فکرگه چۏمیلیب، بۏری

و تولکی‌نینگ قیلمیشی اوچون یوره‌گیدن قان تامردی. غضبی شدتلنگنی
شونداققینه بیلینیب تورگن ایدی و اؤز-اؤزی بیلن گپیرماقنی باشله‌دی. کاشکی اؤشه آلدینگی سفر قؤشنی شهرچه‌ده قؤنغیراقلی اېچکی بؤری‌نینگ قارنینی یاریب یوبارســـه ایدی، یره‌سی بوتمه‌ی اؤلیب کېتســـه ایدی. اؤشنده گینه همه اونینگ قؤلیدن قوتیلیب آلردی. اېچکی تېمیرچیگه قره‌ب دېدی:
- بو ســـفر بونده‌ی دادینی بیره‌ی که هیچ قچان ساغلمه‌ســـین. برچه آدملر و حیوانلرنی اونینگ شرّیدن قوتقره‌من.
تېمیرچی:
- بو ایشینگ جنایت حسابلَنه‌دی.
تېمیرچی‌نینگ عیالی صبرسیزلَنیب، دېدی:
- باله‌لرینگیز قسمتی شو بؤلسه کېره‌ک؛ تقدیر بیلن اوروشیب بؤلمه‌یدی. اېندی کلوله‌سنگکنی قؤریقلنگ، شوگینه بارلیگی اوچون هم تېنگریگه شــــکر قیلینگ؛ بونی هــــم اؤغیرلب کېتگنیده نیمه هم قیله‌آلردینگیز؟
اېچکی دېدی:
- هــــه یخشــــی، ســــیز ایشــــینگیزدن قالمنگ. قازانینگیــــز کوییــــب کېتمه‌سین. ســــیز اَیتگن تقدیرگه مېن ایشانمه‌یمن بونی بیلیب قؤیینگ. اېرینگیزنینگ یؤل کؤرستگنی اوچون هم رحمت.
و غضبــــی تؤلیب-تاشــــیب، اولر بیلن خیرلشمســــدن یؤلیگه قؤییلدی. کلوله‌سنگک
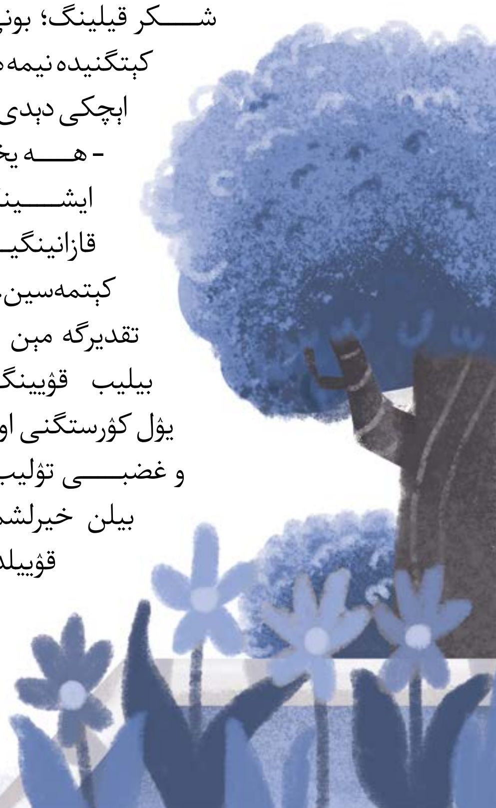
آنه‌سی‌نینگ آرقه‌ســـــیدن یوگورردی. اېچکی سؤزله‌دی:
- بو دنیاده، اؤلمه - اؤزینگدن قالمه اېکن. اؤزینگ اؤزینگگه کویمه‌ســــنگ، هیچ کیم غمینگگه هم قالیب یورمس اېکن.
ایکّاوی اویلریگه یېتیشــــیب کېلیشدی، اېچکی کلوله‌سنگک که نصیحت قیله‌باشله‌دی:
- بو دنیاده کوچلی بؤلیشینگ کېره‌ک؛ کوچلی بؤلمه‌گنینگده باشــــقه‌لر یېب، یوتیب یوباره‌دی سېنی.
ختایلیــــک اېچکی بابالریدن میــــراث قالگن و گؤرستان توپراغیده یاشیریب قؤییلگن قدیمی تېمیر شاخلر باره‌ســــیده اؤیلردی. سابق دولت تامانیــــدن قانون وضع اېتیلیــــب، هر قنده‌ی قورالدن فایده‌لَنیش جنایت حسابلنگندن کېین، ختایلیک اېچکی‌نینگ آنه‌سی اوشبو شاخلرنی دولتگه تاپشیرمه‌ی، بلکه اولرنی بیر قارانغی کېچه اویی‌نینگ باغچه‌ســــیده کومیب قؤیگن ایدی. اؤشه پَیتده ختایلیک اېچکی کلوله‌سنگک یاشیده ایدی و آنه‌سی اونگه بونده‌ی دېگن ایدی:
- بیر کون اېمس بیر کون کېره‌ک بؤلیب قاله‌دی.
و ینه اؤغلاقچه‌سی بیلن استدلال قیلیب، دېگن ایدی:
- بومملکتده بؤری، تولکی وباشقه یېرتقیچ حیوانلر اېرکین یشــــر اېکن، بیز ضعیفلر قورال‌لریمیزنی تاپشیریب قؤیییشیمیز عقل‌سیزلیک حسابلَنه‌دی. قورال بؤلمه‌گنده قنــــده‌ی قیلیب اؤزیمیزنی قؤریقلر اېکنمیز؟
اېندی ختایلیک اېچکی اؤشــــه شاخلرنی توپراق تگیدن چیقریشگه مجبور. بو سفر، اونی بیرارته کؤریب قالیشیدن قؤرقمســــدی. تؤغری باغچه

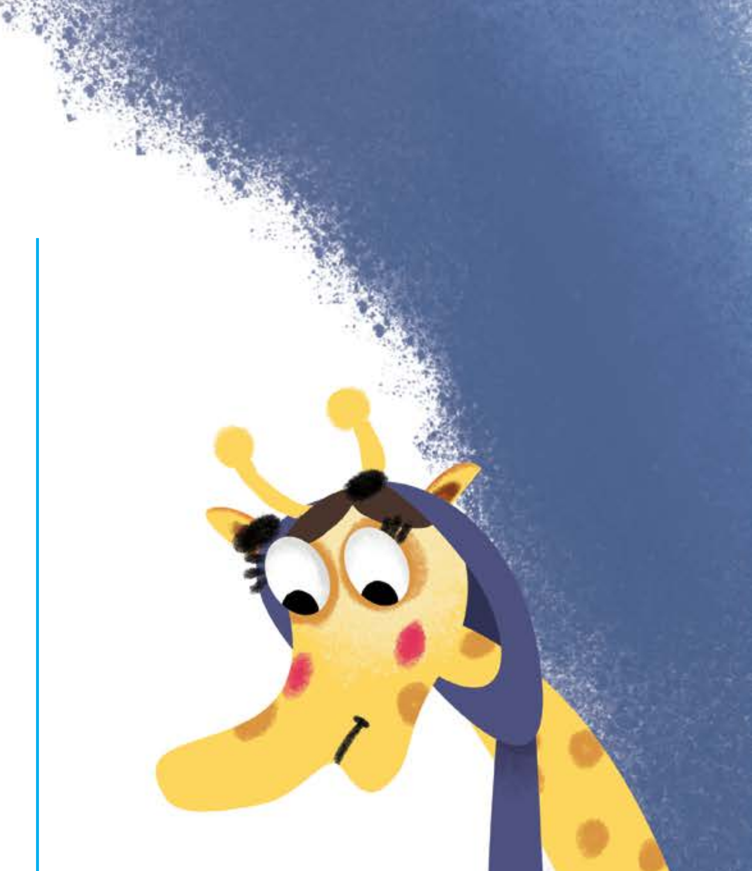

تامان یوگوردی، وقـــت اؤتیب زیچ
بؤلیب قالگن توپراقلرنی کاولشــــگه
باشله‌دی. کلوله‌سنگک هم آنه‌سیگه
یاردم بیرردی. قؤشنی‌سی‌نینگ عیالی
زرافه هم بؤیینی چؤزیب دیوار آرقه‌سیدن قره‌ب
تورماقده ایدی.
ختایلیک ایچکی اونینگ «ایچکی جان، نیمه
قیله‌یپسن؟» سؤراغیگه جواب بیرمه‌ی قؤیدی.
او تکرار «ایچکی جان، نیمه قیله‌یپســــن؟»
دیگنیده، سؤزلب یوباردی:
- کیین کؤره‌سن.
و پلاستیککه اؤرلگن بیر نرسه‌نی توپراق
تگیدن چیقردی. زرافه دیدی:
- هه بیلدیم، گنج تاپدینگ.
ایچکی دیدی:
- گنجدن هم مهم. ظلم و ســـتم
پَیتیده هیچ نرسه بیر قورالچه آدم

دردیگه یره‌ی آلمه‌یدی.
او، پلاستیک ایچیدن بیر جفت شاخنی تشقری
چیقردی. قؤشنی‌ســـی تویه خان هم بولرنینگ
گپلرینی ایشـــیتیب، بؤیینـــی چؤزیب، دیوار
آرقه‌سیدن تماشا قیلدی و شاخلرنی کؤرگچ تعجب
بیلن «اوه، واو» دیب یوباردی.
ایچکی شاخلرنینگ چنگینی پوفلب تمیزله‌گچ
اولرنی بیرمه-بیر شـــاخلری‌نینگ اوســـتیدن
کییب ســـینب کؤردی. تیمیر شاخلر، خودّی
شـــو ایچکی‌نینگ شـــاخلریگه برابرلشتیریب
توزه‌لگنـــده‌ی ایدی. کلوله‌ســـنگک اولرنی
آنه‌سی‌نینگ شاخلریگه محکمله‌دی. ختایلیک
ایچکی نیچـــه مرتبه باشـــینی اویاق-بویاققه
قیمیرلتدی و بونده‌ی بیـــر قورالی بارلیگیدن
اؤزینی کوچلی حس قیلـــدی. زرافه بیلن تویه
احتیاط یوزه‌سیدن بیر آز آرقه‌ده توردیلر. ایچکی
ایندی هیچ نرسه و هیچ کیمدن قؤرقمس ایدی.
کلوله‌سنگک‌نینگ یوزیدن اؤپیب، دیدی:
- ســـین اویگه بار، مین کیته‌من. یا اکه‌نگ بیلن
آیه‌نگنی آلیب کیله‌من، یاکه هیچ وقت قَیتمه‌یمن.
اگر مین قَیتمه‌سم سین اؤزینگنی قؤریقلشنی
اؤرگن. شـــاخلرینگدن کؤره عقلینگنی کؤپ
ایشگه تشله. کوچلی بؤلیشنی هیچ قچان ایسدن
چیقرمه و کوچلی بؤلگنینگده
اؤزینگدن ضعیفلرگه هرگز زؤر
کؤرستمه‌گه‌یسن.
کلوله‌سنگک جوده خفه
ایدی، آنه‌ســـی اونی
خورسند قیلیش اوچون
اونگه قره‌ب کؤزینی بیر
قیمتیدی-ده سوریلیب

چیقیب کېتدی.
زرافه و تویه کۆپ مدتگچه نگاهلری بیلن اېچکینی تعقیب قیلیب توردیلر؛ اېچکی اېسه تېز-تېز قدم تشلب شهرنینگ کۆچه و پس‌کۆچه‌لرینی آشیب باررډی. کېچه بۆلدی، زرافه و تویه قارانغیده اېچکینی کۆزدن قاچیریب قالدیلر. اېچکی‌نینگ یوره‌ک تۆلیب تاشگن اېدی، بۆری و تولکی نېگه اونینگ اوییگه باسقین سالیب باله‌لرینی اۆغرلب کېتیشگنی تۆغریسیده اۆیلب باررډی.
آزگینه صبر قیلیش هم اونینگ باله‌لری حیاتینی خوف آستیگه قۆییشگه یېترلی اېدی. تۆغری گینه شهر اطرافیده‌گی خرابه یېرده جایلشگن بۆری‌نینگ اوییگه بار. بیر سکره‌ش بیلن اونینگ تامی اوستیگه چیقیب آلدی. تیپاغی بیلن نېچه مرته بۆری‌نینگ تامی اوستینی تېپدی. کیم‌سن، مېنینگ ویران تامیم اوستیده نیمه ایشینگ بار، دېیه هیچ قنده‌ی اعتراض بیلدیریلمه‌دی بۆری تامانیدن. بیراق، ختایلیک اېچکی بلند آواز بیلن بقیردی:
- اۆوو بۆری، مېنمن ختایلیک اېچکی، تېمیر شاخلریم کېسکین. انگکنی مېنگه کېلتیر، منگکنی مېنگه کېلتیر.

بۆری اویده یـــۆق اېدی، بۆلســـه هم اۆزینی گۆللیککه ســـالگندی. اېچکی ینه-ده تام‌نینگ اویان-بویانینی دۆکّیللَتیب تېپیب اۆتدی. هیچ قنده‌ی سېس چیقمه‌دی. اېچکی پسگه توشدی-ده بۆری خانه‌ســـی‌نینگ اېشیگی و کلکینیگه قولاغینی یاپیشـــتیریب آلدی. هیچ قنده‌ی آواز کېلمس اېدی. انگک و منگک دېب هم نېچه مراتبه بقیردی. اولردن هم سېس چیقمه‌دی. قَیغی و غضب اېچکی‌نینگ یوره‌گینی اۆره‌ب آلگن اېدی:
- اولرنی یېب قۆیدینگمی قانخۆر بۆری؟!
آزگینه تۆختتب توردی و هیدلشـــگه توتیندی. اونینگ دماغی کوچوک‌نیکیدن ضعیف‌راق اېدی، باله‌لری‌نینگ هیدینی حس قیله‌آلمســـدی. حیران اېدی و نیمه قیلیشینی بیلمسدی. غضبی قَینه‌گن سری اونی کویدیریب یوبارماقده اېدی. بیر آز ایلگری بـــاردی-ده ایتتیک‌گینه تېمیر شاخلری بیلن اېشیکنی اوریب یوباردی. اېشیک تاب توته‌آلمسدن قرســـه‌گینه سینیب کېتدی. شاخلری بیلن اونی یۆلی دمیدن آلیب تشلب، تام اېچکریسیگه کیردی و نگاهلرینی اویاق-بویاققه تیکیب آلدی. خانه‌نینگ دېواریگه تیرناق سالدی و نرسه‌لرینی شتّه‌لب تشله‌دی. مېز و اۆریندیقلرنی ســـیندیریب یوباردی، پرده‌لرنی اېسه ییرتیق-تېشیب تشله‌دی. پسخانه‌گه یوگوردی، او یېرده هم انگک و منگک‌نینگ درگی یۆق اېدی. شاخلری بیلن همه یېرنی اغدریب، بار نرسه‌لرنی ییرتدی، تۆکدی و ســـیندیردی. اوی‌نینگ باشقه یېرلریگه هم باش سوقدی. نه بۆریدن نه-ده باله‌لریدن خبر بار اېدی. غضب تاباره قۆزغب همه نرســـه‌نی نابود قیلیب تشله‌دی. حلی هم غضبی یاتمه‌گن

ایدی. امیدسیزلیک اونینگ
یوره‌گینی قَینه‌تیب یوبارر و همه
نرسه‌نی بیر بیلن یکسان قیلیشگه اوندر ایدی.
تشقریگه چیقدی و تازه هوانی تنفس قیلیشگه
باشله‌دی. شــو پَیت، تولکی‌نینگ اوییدن خبر
آلیشی باشیگه کیلیب قالدی. شونده آزگینه امید
جانیگه یَیره‌لدی. ایتک کؤچه‌ده‌گی تولکی‌نینگ
اویی تامان یوگوردی. بؤری بیلن تولکی او ییرده،
اؤشــه کؤچه‌ده ایدیلر. ایکّیسی هم کؤچه‌نینگ
باشــیده‌گی چایخانه‌دن چیقیب، ختایلیک
ایچکی‌نینگ تولکی‌نینگ حاولیســی تامان
کیله‌یاتگنینی کوزه‌تیب توریشردی. ایکّاوی هم
قؤرقیب، ینه-ده چایخانه‌گه کیریب آلیشــدی.
تولکی اؤزینی ییغیب آلیــب، اویاق-بویاغینی
سیلب-سیپیب، یقینلَشــیب کیلگن ایچکیگه
قره‌ب دیدی:
- هه یؤل بؤلســین، بو یاقلرده ایشینگ توشیب
قالیبدی-ده؟!
ایچکی:
- هی لعنتی، ســین همه نرســه‌نی بیله‌سن و
اؤزینگنی بیلمسلیککه اوره‌سن.
تولکی:
- اؤله‌ی اگر نیمه باره‌ده گپله‌یاتگنینی بیلسم.
ایچکی:
- ســین نامرد باره‌ده گپله‌یاتگنیمنی بیلمس
ایکنسن-ده، هه؟!
سؤنگره، پول بدلیگه اونینگ اؤغلاقچه‌لری قؤییب
یوباریلیشی یازیلگن تهدیدلی نامه‌نی تولکیگه
کؤرستدی. تولکی نامه‌گه باقیب:
- بو مینینگ قؤل خطیم ایمس، دیدی.
تولکی‌نینــگ یالغانچیلیگی تاباره
ایچکی‌نینگ عصبیگــه تیگدی و
غضبلَنیب او تامان آتیلدی. تولکی
آرقه‌گه یوگوررکن چایخانه‌نینگ دیواری
یانیده بوقونیب (بیقینیب) توردی. ایچکی
اونینگ بیقینیگه شــاخی بیلن داریتدی-ده
قاوورغه‌سی چؤکیب سینگنی ایشیتیلدی. شونده
تولکی بقیریب یوباردی:
- های حیوانلر، یاردم بیرینگ! بو ایچکی دیوانه
بؤلیبدی.
بؤری قؤرقنیدن چایخانه‌نینگ زینه‌سی تامان
یوگوردی. ایچکــی اونگه ییتیب آلدی. چایخانه
ایچکریسیدن نیچه‌ته باشقه حیوانلر هم تشقری
چیقیب کیلیب، ایچکی زینه اوســتیده بؤرینی
قمره‌ب آلگنینی تماشا قیلدیلر. بؤری دیدی:
- اؤله‌ی اگر مینینگ عیبیم بؤلسه، التماس! مینی
قؤییب یوبار.
ایچکی اونگه مَی بیریب تورگــن ایدی. بؤری
التماس قیله‌باشله‌دی:

- آلدینگی یره‌لریم حلی هم بوتگن ایمس، هوا ساووق بؤلگنیده جوده کؤپ آغرییدی.
آلدینگی یره‌لردن مقصـــــدی، اونینگ یره‌مس ایشلری سببلی قؤنغیراقلی ایچکی یاکه باشقه حیوانلرنینگ اونگه ییتکزگـــــن یره‌لری ایدی. ختایلیک ایچکی اؤنگ تیمیر شاخی بیلن اونینگ قـــوق بیلیگه داریتدی و بؤری‌نینگ ســـویگی ایشدن چیققنی ایشـــیتیلدی. ایچکی ینه-ده غوریلله‌ی‌بیردی:
- انگک بیلن منگک قنی؟ نیمه قیلدینگ اولرنی؟
بؤری ییغی اره‌لش دیدی:
- قسم که کؤرنیم یوْق، انگکنی هم منگکنی هم بیله‌من....
ایچکی ینه بیر شـــاخی بیلن اونینگ سانیگه سالدیردی، بؤری ایســـه زینه‌دن پسگه یومه‌لب توشدی. تولکی چایخانه ایشیگی یانیده تورگن کیشیلرگه التماس قیلردی:
- بو تیتنتک ایچکیدن مینـــی قوتقرینگ، نیگه بونده‌ی توریبسیزلر؟ یاردم بیرینگ.
بؤری غینگشیگنچه:
- پولیسنی، قاراوولنی خبر قیلینگ.
شـــو پَیت، تولکی اونینگ تامانیگه غضب بیلن باقیـــب، کؤزینی قیمتیب قؤیدی. ســـؤنگره حیوانلرگه قره‌ب دیدی:
- یوْق، قاراوولنی خبر قیلمنگ، کیره‌گی یوْق.
ایچکی پسگه بؤری‌نینگ جانیگه آتیلدی. بؤری دیدی:
- خداگه و پیغمبرگه قسم که مین اولرنی کؤرگنیم یوْق. بار، اوییمنی کؤریب چیق.
ایچکی:
- اوییمنگنی آختریب، شتّه‌لب چیقدیم، او ییردن تاپمه‌دیم. اَیت، قه‌ییرده بیرکیتدینگ اولرنی؟
بؤری درددن نالیر ایکن، دیدی:
- اې خدا، بو تیتنتک مین خانه‌ویران قیلدی-کو.
ایچکی:
- حلی کؤره‌سن، اؤزینگنی هم مَجقلب، تیتکیلب

تشله‌یمن.
ایچکی ینه بیر ضربه بیلن بؤرینی ییردن کؤتریب اوو نَریگه اولاقتیردی. تولکی اوییی تامان قاچماقچی بؤلیب ایدی که ایچکی اونینگ یؤلینی تؤسدی:
- هه، یؤل بؤلسین. بؤری بیلن قؤل قاووشتیریب، باشقه‌لرنی اوییگه هجوم قیله‌دیگن سن ایمس‌می؟
شاخینی اونینگ کؤکسیگه تیرکه‌دی-ده، زؤر بیلن اونی سیکین-سیکین چایخانه‌نینگ دیواریگه یاپیشتیردی. زؤر سالگنیدن تولکی‌نینگ کؤزلری خانه‌سیدن چیقیب کیتگوده‌ی بؤلدی.
تولکی خیر-خیرلر ایکن دیدی:
- قؤیبار مینی، توبه قیلدیم، بخدا توبه قیلدیم.

قؤشنیلر اویقیدن اویغانیب، بعضیلری کلکینلریدن باش چیقریب تماشا قیلیب تورر و اَیریملری ایسه کؤچه‌گه چیقیب آلیشگن ایدی.
تولکی نیچه‌ته ضربه‌دن کیین قانگه بولَنیب، مجبوراً اوییی تامان اشاره قیلدی. ایچکی او ییرده‌گیلردن آلدین تولکی‌نینگ حاولیسیگه قره‌ب چاپیب یوگوردی. شاخی بیلن ایشیکنی اؤپیریب، تام ایچکریسیده‌گی المارینی بار ظرف و اسبابلری بیلن سیلتب، ییقیتیب یوباردی. پرده‌لر ایچکی‌نینگ شاخلریگه ایلینیب، ییرتیلیب-یولیب کیتیشدی. پسخانه‌نینگ هم شاخلری بیلن چنگینی چیقردی. او ییرده تؤپلنگن و ایشیک-تویینیکدن قره‌ب تورگنلرنینگ آوازی غاوور سالدی. انگک و منگکدن اثر یؤق ایدی.
ایچکی مهمانخانه‌گه قَتیب، اونینگ یاپینچیسینی شاخلری بیلن کؤتریب تشله‌دی. یاپینچیق تگیدن بیر چؤپ ایشیک چیقدی. کلکین آرقه‌سیدن بیر کیشی دیردی:
- وای وو، بونچه یم الده‌ی‌باز بؤلمسه! اؤزیگه

یشیرینچی تهکوی توزه‌تیبدی-ده.
اپچکی شاخلری بیلن اپشیکنی قۉپَریب، اوزاققه آتیب یوباردی. زینه‌لردن پسگه توشیب، قارانغیده هر تامانگه تیکیلردی. یوقاریده گیلردن بیری بیر پیلته چیراغ آلیب توشدی. انگک و منگک‌نینگ کۉز و قۉل و آیاق و جیپس قیلیب باغلنگن آغیزلری چیراغ نوریده یلتیللب کۉریندی. اولرنینگ یانیده تیز چۉکدی و تۉییب گینه هیدله‌دی. قۉل و آیاق و آغیزلرینی سېکین گینه آچیب یوباردی.
پیلته چیراغ کېلتیرگن کیشی، تعجب بیلن دېدی:
- وای، بونچه اۉغیرلنچی مال....
و باشـــــقه‌لرنی چقیردی. حیوانلر یېرتۉله‌ده گی قۉشنیلرنینگ ماللرینی تماشا قیلیب توردیلر.
پولیس همیشه‌گی‌دېک ینه کېچ کېلدی، لېکن قنده‌ی بۉلسه هم جنایتکارلرنینگ یوره کلریده قۉرقوو پیدا بۉله‌دی. شونینگ اوچون هم بۉری اۉزینی گناهســـیز بیلر و تولکی اېسه انگک و منگک و باشقه اۉغیرلنچی ماللر اونینگ اوییدن تاپیلیشینی انکار اېتماقده اېدی. سۉنگره اۉزینی بیلمســـــلیککه اوریب، بولر قنده‌ی و کیم آرقه‌لی کېلتیریلگنیدن حیرت بیلدیردی. او ایکّیســـــی هم بدنلری‌نینگ زخمی و سینگنلیگیدن نالینر و کسلخانه‌گه باریشلرینی ایسترکن، اَییق خان پولیس اولرنی زنجیربند قیلیب قاراووللیکه تامان آلیب کېتدی.
ختایلیک اپچکی ایکّله باله‌سی بیلن قارانغیده کۉچه‌لرنی باسیب اۉترکن اویی تامان یۉل آلیب باره‌یاتگن اېـــــدی. تییاقلری‌نینگ آوازی تاش تۉکیلگن کۉچه‌لردن قولاقلرگه چَلینیب، آدملرنی اویقیده قۉیمســـــــدی؛ تانگ وقتی یقینلشگن اېدی. انگک و منگک آنه‌لری‌نینگ ســـــۉزلریگه قولاق سالمه‌ی جانلرینی خطرگه آتگنلری اوچون ختایلیک اپچکیدن عذر سۉره‌شـــــیردیلر. بیراق، ختایلیک اپچکی بولر حیات‌نینگ بونده‌ی اچّیق-چوچوگینی بیلیشلری و تجربه حاصل قیلیشلری کېره کلیگینی یخشی بیلردی.
اپچکی اویده باله‌لری‌نینگ یوز و قۉللرینی یووېب، اولرگه آلدینگی کون کېلتیرگن مېوه‌لر و کۉکتلرنی

بیرگندن کېین، برچه‌سینی اۏز قرشیسیده اۏلتیرغیزیب، سۏنگ دېدی:
- عقلنی ایشگه تشـــلب باشقه‌لرگه یوز بیرگن حادثه‌لـــردن عبرت آله‌دیگن کیشــــیلرگه البته که بونده‌ی حادثه تکرار یوز بیرمه‌یـــدی. بیراق، عقلدن ایش آلمه‌یدیگنلر بونده‌ی حادثه‌لردن آمان قالیشمه‌یدی.
اۏشـــه کېچه‌نینگ ایرته‌سی کونی ختایلیک ایچکی قۏلگه توشدی. او اۏشه کون دله‌گه کېتیش نِیتیده ایمسدی، باله‌لرینی بۏری و تولکی‌نینگ چنگیدن آمان قوتقرگنی اوچون باله‌لری بیلن جشن اۏتکزماق ایستگیده ایدی.
انگک و منگک آنه‌لری و کلوله‌ســـنگکدن عذر سۏره‌شگن ایدی. عایله اعضالری بوگون بیرگه‌لیکده شهرچه‌نینگ بازاریگه باریب، نېچه مغازه‌دن خرید قیلیب، ســـۏنگره توش طعامینی بیر رستوانتده بیبشنی رېجه‌لشتیرگن ایدیلر. گُلپی، کاهو، تازه ماش، آق لوبیا و یشیل لوبیا بیماقنی ایستردیلر. شـــهرچه‌نینگ کۏکتچیلریده کۏپ وقتلر یشیل لوبیا تاپیلمســـلیگی اوچون باله‌لر یشیل لوبیانی جوده کۏپ ساغینیشگن ایدی. ختایلیک ایچکی ناچارلیکدن حتا اۏزی‌نینگ باشقه شهرچه‌لردن کېله‌دیگن مشتریلریدن یشیل لوبیا کېلتیریشلرینی التماس قیلردی بعضی پَیتلر. اولر جنش مراسمیگه کېتیش اوچـــون کییملرینی کییماقده ایدیلر که ایشیک تقیللب قالدی. انگک قۏرقوو بیلن:
- ینه بۏری کېلدی، دېدی-ده رنگی ســـرغه‌ییب کېتدی.
ایچکی:
بۏری حلی قماقده، اگرده کسلخانه‌ده بۏلمسه.
منگک دېدی:
- تولکی بۏلسه کېره‌ک.
ایچکی:
- اونی هم اوشله‌دیلر، جنایتکارنینگ شېریگی-ده او.
کلوله‌سنگک ایشیک قرشیسیده‌گی کلکیندن تشقریگه قره‌دی، کېین دېدی:
- ایکّیته عسکر توریبدی ایشیک یانیده.
انگک دېدی:
- اۏشـــه بۏری بیلن تولکی، بو سفر عسکرنینگ کییمیده کېلیبدی.
منگک:
- آوازیدن بیلیب آلیشیمیز کېره‌ک.
ختایلیک ایچکی باریب ایشیکنی آچدی. ایکّیته عسکر سلاملَشـــیب، حرمت یوزه‌سیدن باش کییملرینی قۏللریده اوشـــلب توردیلر. سۏنگره

اولردن بیری دېدی:
- بیز سیزنی قاراوولیککه‌چه آلیب باریش اوچون کېلدیک.
اېچکی:
- قاراوولدن خط بارمی؟
اولرنینگ بیریسی قۉلیده‌گی دوسیه ایچیدن بیر قاغاز چیقردی، اونده قاراوول‌نینگ مُهر و امضاسی هم بار اېدی. اېچکی دېدی:
- کیییمینی المشتیریب چیقه‌من.
او کیییمینی کییَرکن، باله‌لریگه نصیحت قیلیب، سېکین-سېکین اۉینب اۉلتیریشلری و او کېلمه‌گونیچه اویدن چیقمسلیکلرینی بیلدیریب، کېین دېدی:
- طعام تیارلب قۉیگنمن، قچان آچیقسنگیز آلیب یېنگ.
انگک قۉرقوو اره‌لش دېدی:
- بۉری ینه کېلسه-چی؟
منگک:
- مېن جوده قۉرقه‌من.
ختایلیک اېچکی:
- بو محله‌ده اېندی بۉری یۉق، کۉنگلینگیز تۉق بۉلسین.
کلوله‌سنگک دېدی:
- قۉرقمه، ایشان که اگرده بو سفر بۉری یاکه تولکی ویا باشقه بیر جانوار بو طرفلرگه کېلیب قالسه، منه شو قَیراق شاخلریم بیلن ایچینی یاریب تشله‌یمن.
انگک:
- مېن سېندن کتّه‌من، کوچیم هم کۉپ. سیزلرنی اۉزیم مدافعه قیله‌من، دېدی-ده مَی بېریب قۉیدی.
اېچکی دېدی:
- هی یشه، سېن اېندی کتّه بۉلدینک، اوکه‌نگ و سینگلینگنی احتیاط قیل.
ختایلیک اېچکی باله‌لری‌نینگ یوزلریدن اۉپیب تشقری چیقدی. یۉلده عسکرلردن سۉره‌دی:
- نېگه قاراوولیککه باره‌یپمیز؟
بیریسی دېدی:
- توناو کونگی حادثه اوچون. بیر آز تفصیلات بېریشینگیز کېره‌ک.
قاراوولليکده، قاراوول پایتختدن قَیتیب اونی

کوتیب تورگن ایدی. ایچکیگه سـلام بیردی و دیدی:
- سیزنی اوشلشگه مجبورمیز.
- نیمه اوچون؟
- بـــؤری و تولکی‌نینگ اوییـــده قیلگنینگیز خرابکارلیکلر اوچون. بونینگ یانیده بؤری بیلن تولکی اوستینگیزدن عریضه هم یازگن. سویکلری هم سینگن ایمیش.
ختاییلیک ایچکی چوقور بیر آه تارتدی، ســؤنگ دیدی:
- راستدن هم دنیا عجبخانه‌گه اَیلَنیبدی. اولر هم مینینگ باله‌لریمنی اؤغیرله‌سین و هم تیلی اوزون بؤلیب اوستیمدن عریضه یازسین، همده قانون اولردن حمایه قیله‌دی، بو نیمه‌سی اؤزی؟!
قاراوول:
- بونده‌ی ایمس. قانون برچه‌نی حمایه قیله‌دی. قانوننی عملگه آشیرووچیســـی صفتیده حتا جنایتکار و اؤغریلرنی هم حمایه قیلیش بیزنینگ بورچیمیزدیر.
ایچکی:
- اونده‌ی بؤلسه نیگه ایکّیته باله‌سی اؤغیرلنگن مینده‌ی بیر آنه‌نی حمایه قیلمه‌یدی بو قانونینگیز؟ حلی یم خدا رحم قیلدی، اولرنی اؤلدیریب ییب قؤیگنلریده نیمه قیلردیم؟
قاراوول:
- اختیار اؤزینگیزده خانیم، بیزنینگ وظیفه‌میز سیزنی هم حمایه قیلیش‌دیر.
- مین زندانگه کیتسم بو قنده‌ی حمایه؟ مین ضرر کؤرگنمن و میندن مدافعه قیلووچی هیچ کیم هم یؤق.
قاراوول دیدی:
- بیز ســیز اوچون بیر وکیل نظرده توتگنمیز، بو وکیل قانون و شکایتچی برابریده سیزنی مدافعه قیله‌دی.
ایچکی حلی‌گچه چایینی ایچیب بؤلمه‌گن ایدی که بیر قرّی قؤچقـــار ایچکریگه کیریب کیلدی. کؤزلریده عینک بار بؤلیب، اوزون گینه ســـاقالی بوتونلـــه‌ی آقریب کیتگن ایـــدی. قؤلیده‌گی تبراغینی میز اوستیگه قؤییب، اَییق خان قاراوول و ختاییلیک ایچکی بیلن احوال سؤره‌شدی. قاراوول اونی ایچکیگه تَنیشتیردی:
- خانیم! بو کیشی سیزنینگ وکیلینگیز بؤله‌دی... شونینگ‌دیک بو کیشی دولت قاشیده‌گی جفت تیاقلی‌لر نماینده‌سی هم‌دیر.
قرّی قؤچقار باشـــینی ایرغیتیـــب تصدیق اشاره‌سینی قیلدی-ده ایچکیگه دیدی:

– کمینه خذمتینگیزده‌من.
قاراوول ایگّیسینی یالغیز قوْیدی. قوْچقار دېدی:
– خرابکارلیک نسبتاً آغیر جنایت حسابلَنه‌دی، اینیقسه اوروش-ینچیش بیلن بوْلسه.
اېچکی اعتراض اېترکن سوْزله‌دی:
– اونده نیمه قیلیشیم کېره‌ک اېدی؟....
قوْچقار:
– جـــوده کوْپ هرج و مرجدن کېین تشـــکیل بېرگنیمیز دولت بیر قنچه بوزمه‌کارلیکلر، تجاوز، اوروش و اوْلدیریشلرنینگ آلدینی آلیشگه موفق بوْلدی. بو توْغریده قتّیق قوْللیک قیلیشی البته که ضرور. چونکه اهالـــی اوروش، اوْلدیریش و اوْغیرلشگه عادت قیلیب قالگن، شونینگ اوچون هم اولر بیلن قتّیق قوْللیک بیلن معامله قیلیش لازم، شونده گینه باشقه اوروشمه‌ی و باشقه‌لرنینگ یاقه‌سیگه ترمشمه‌ی قوْیه‌دیلر.
اېچکی:
– سیزنینگچه اوْغیرلنگن باله‌نینگ گناهی نیمه؟ اولرنی اوْلدیریشنی قصد قیلگن اېدیلر-کو!
قوْچقار:
– اونی سوْره‌ی کوْرمه؛ جوده کتّه جنایت. جنایتکار بیللرچه قماقده توریشی لازم.
اېچکی سوْره‌دی:
– مېنینگ ماجرامدن خبرینگیز بارمی؟
قرّی قوْچقار قوْل تبراغی ایچیده‌گی دوسیه‌گه اشاره قیلیب، دېدی:

- همه‌ســـــینی یؤلده اؤقیدیم.... سیز بؤری و تولکی‌نینگ اوینی باستیرمســـــلیگینگیز لازم ایدی.
- نیمه قیلیشیم کېره‌ک ایدی اونده؟
قؤچقار بای کؤز عینگینی پېرلشتیررکن بونده‌ی سؤزله‌دی:
- مملکتده قانون بار، سیز محکمه‌ده اولر اوستیدن عرضه یازینگ ایـــــدی. اولرنینگ اوییگه باریش و اولرنی اوشلش قانون‌نینگ وظیفه‌سیگه کیره‌دی. بو سیز البته که ســـــیزنینگ وظیفه‌نگیز ایمس. هر کیم اؤزی پولیس‌نینگ وظیفه‌سینی بجریب بیراوگه جزا تعیینلَســــــه، جامعه سابقه‌گی دېک ینه اؤشه وحشتلی حالتگه مایل بؤلیب کېته‌دی-کو. مدنیتگه ایریشـــــگن موجودلرگه آراملیک و آسایشته‌لیک کېره‌ک. بو آراملیک و آسایشته‌لیکنی البته قانون تأمینله‌یدی.
ایچکی دېدی:
- بیله‌ســــــیزمی، مېن بیر یالغیز آنه‌من و کونیم ایشگه باریش و باله‌لریمگه قره‌ش بیلن اؤته‌دی. قانوندن هم بیر نرسه‌لر بیلگنیم اوچون، باله‌لریم اؤغیرلنگندن کېیـــــن همه‌دن آلدین قاراوولیککه کېلدیم. اَییق خان داروغه مېنینگ رســـــمیاتدن کېین کېلگنیمنـــــــی اَیتیب، ایرته‌لبگه‌چه کوتیب توریشیمینی ایسته‌دی.
قؤچقار:
- معما بونده که داروغه سیزنینگ قاراوولیککه کېلگنینگیزنی دوسیه‌ده یازمبدی و اگرده سیز کېلگنینگیزنی اَیتسنگیز هم اویالغانگه چیقره‌دی. افســـــوس که محکمه هم اونینگ ســـــؤزلرینی تصدیقله‌یدی.
ایچکی:
- بو گپلردن کؤره قاراوولیک و باشقه اداره‌لرنینگ وضعیتینی یخشـــــیلش اوچون سعی و حرکت قیلیشینگیز یخشی ایمس‌می؟
قرّی قؤچقار دېدی:
- تؤغری اَیته‌سیز، حلی هم بعضی اداره‌لرنینگ وضعیتی یخشیلنمه‌گن. شونده‌ی آلغه کېتیشگه مجبورمیز، بیر کون ایمس بیر کون البته همه اؤز وظیفه‌سینی تَنیب آله‌دی.
ایچکی:
- او پَیتگه‌چه قنچه حقدارنینگ حقی آیاق آستی بؤله‌دی.
قؤچقار:
- افسوس که شـــــونده‌ی. لېکن، منه شو اَیتگن گپلرینگیز بیلن ســــیزنی مدافعه قیلیشــــگه اورونه‌من. اینیقســـــه باله‌لرینگیز اؤغیرلنگنی اوچون سیز احساساتگه بېریلگنینگیز و بو ایکّله اؤغری‌نینگ اوزاق-یقین شهرلرده‌گی جنایتلریدن خبردارلیگینگیزنی. بو وضعیتده بونده‌ی رفتار قیلیشینگیز طبیعی ایدی.
ختایلیک ایچکی:
- تؤختب تورینگ، اولرنینگ تهدیدلی نامه‌سینی هم سیزگه کؤرسته‌من، دېب، بؤری‌نینگ ایچکیدن ایکّی مینگ تنگه طلب قیلیب یازگن نامه‌سینی قؤچقار بایگه بېردی.
او بو نامه‌نی دقت بیلن اؤقیدی و سؤنگ دېدی:
- بو حجتده، قاراوولیکنی قطعاً خبر قیلمه‌یسن دېب آچیـــــق یازیلگنی، جنایتنـــــــی بوتونله‌ی سیزنینگ بؤینینگیزدن آلیب تشله‌یدی.
ایچکی منتدارچیلیک بیلدیریب دېدی:
- باله‌لریم اویده یالغیزلر، اولردن خواطرده‌من.
قؤچقار:

- قاراوول یانیده محکمه کونی حاضر بؤلیشینگیز اوچون سیزنی ضمانت قیله‌من، شونده‌گینه آزاد بؤله‌سیز. سؤنگ اوییننگیزگه بارینگ و محکمه کونی حاضر بؤلینگ.
ختایلیک ایچکی خورسند بؤلیب ینه منتدارچیلیک بیلدیردی. ایکّیسی هم تشقری چیقیشدی. قاراوول دفتریده اولرنی کوتیب تورگن ایدی، اونینگ اؤرین باسری داروغه ایسه اؤزینی مصروف قیلیب کؤرستر ایکن اولر تامان باقمس ایدی. شهر محکمه‌سی کؤپ مدتدن بیری بو قدر مزدحم بؤلمه‌گن ایدی. حیوانلرنینگ بیر قطاری اؤزلرینی محکمه‌نینگ سالونیده ییرلشتیریب، بیر قطاری ایسه میدانده تؤپلَنیب تورگن ایدی. ساتووچیلر هم شو میدانده سفره‌لرینی یازیب اؤلتیریشگن. محکمه‌نینگ ماجراسینی سپیکرلردن ایشیتسه بؤلردی. محکمه ییغینی قاضی و اؤرین باسرلری‌نینگ کیلیشی بیلن ساعت اؤنده باشلندی. سالونده‌گیلر ساکنلشدیلر. قاضی بالغه‌سی بیلن میزینی قاقیب قؤیدی-ده حتا میدانده‌گیلر هم بیردنیگه ساکن بؤلیشدی. بیر قرّی اؤرغاچی ارسلان قاضی جنابلری ایدی، او همه‌دن آلدین ختایلیک ایچکی‌نینگ بؤری بیلن تولکی‌نینگ اوییده‌گی قیلگن بوزمه‌کارلیکلری حقیده تفصیلات بیردی. ایچکی‌نینگ زؤره‌وانلیکلری تؤغریسیده هم نیچه آغیز سؤزله‌دی. سؤنگره ختایلیک ایچکینی عیبلنگنلر اؤرنیگه دعوت قیلدی. مدعی‌العموم دولت قاشیده‌گی کوچوک‌سیمانلر نماینده‌سی بیر کوچوک ایدی و حاضر ایسه بؤری و تولکیدن وکالت قیلیش وظیفه‌سی اونگه تاپشیریلگن ایدی. او، ایچکیدن اؤشه کیچه‌گی ماجرا حقیده سؤره‌دی. ایچکی ایسه همه نرسه‌نی آقیزدیرمه‌ی-تامیزدیرمه‌ی بیرمه-بیر اَیتیب بیردی. قاضی اؤغلاقچه‌لرنینگ اؤغیرلنگنیدن بوتونله‌ی خبرسیز ایدی و ایچکی‌نینگ تانیغ (شاهد) کؤرستیشینی طلب قیلدی. ایچکی‌نینگ وکیلی قؤچقار بای گپیریش اوچون رخصت سؤره‌دی. قاضی و حاضر کیشیلرگه حرمت کؤرستیب سؤزگه باشله‌دی:
- تؤغری که بو شهریمیز محکمه‌سیده محاکمه قیلنه‌یاتگن بیرینچی قضیه‌دیر، لیکن بونده‌ی

حادثه‌لر جوده کؤپ تکرارلنگن و ضرر کؤرگن عایله‌لر ایسه اؤغریلرنینگ تهدیدلری اساسیده ماجرالر حقیده پولیس اداره‌لریده عریضه یازمه‌گنلر. طلب قیلینگن مبلغلرنی تؤلب عایله‌لری‌نینگ اعضالرینی قماقدن قوتقرگنلر. اؤغریلردن قؤرقیش شونچه‌لیک مهم که حتا شهر یشاوچیلری‌نینگ حیاتیگه زهر قؤشیب قؤیگن. مؤکلیم‌نینگ اوچّله باله‌سی هم بؤری و تولکیدن قؤرققنی اوچون شاهد بیریشگه محکمه‌گه حاضر بؤله‌آلمه‌یلر.

و ینه-ده سؤزلریگه دوام بیردی:

- اولرنینگ شاهدلیگی قاضی جنابلری‌نینگ اؤرین باسری آرقه‌لی ایشیتیلیب، دوسیه‌ده هم سیغدیریلگن.

قاضی‌نینگ اؤرین باسری بیر قرّی میمون ایدی و وکیل‌نینگ سؤزلرینی تصدیقله‌دی. شونده ایچکی‌نینگ مدافعه وکیلی ینه-ده سؤزلرینی دوام ایتدیردی:

- مؤکلیم‌نینگ اؤغرلرگه قره‌تیلگن شکایتینی حاضر اَیتیب اؤته‌من. جنایتکارلر جزالَنیشی و اهالی‌نینگ قانون و محکمه برابریده‌گی ایشانچی قَیته‌دن آشیشی اوچون محکمه‌دن عدالت طلب قیله‌من.

شونده‌ی حادثه‌لر یوز بیرگنیده، تینچ اهالی قاراووللیک و داروغه‌چیلیکنی اؤزی‌نینگ پناهگاهی بیلیشی کېره‌ک.

قاضی‌نینگ دستوریگه کؤره بؤری و تولکینی زنجیربند قیلیب عیبلنگنلر اؤرنیگه آلیب کېلیشدی. اولرنینگ باشی شرمدن ایگیلگن ایدی. بؤری‌نینگ مدافعه وکیلی دفاع قیلیشگه اورینیب ایدی که او بیرده‌گی حاضر حیوانلر اعتراض اوچون شاوقین سالدیلر. حیوانلرنینگ اعتراضلی شاوقینی تشقریدن هم ایشتیلردی. قاضی بالغه‌سی بیلن نېچه مراتبه مېزیگه داریتدی و اشتراکچیلرنی ساکنلشتیردی. بؤری‌نینگ مدافعه وکیلی تاماغینی قاقیب سؤزلشگه کیردی:

- ماجراده انگلشیلماوچیلیک یوز بیریب ایچکی بؤرینی اؤزیگه دشمن حسابله‌گن، حال بو که بؤری اؤغلاقچه‌لر بیلن اؤینش نِیتیده بؤلگن.

ایچکی‌نینگ وکیلی سؤره‌دی:

- بؤری اؤغلاقچه‌لر بیلن هم‌یاش‌می که اولر بیلن اؤینه‌ماقنی ایسته‌گن ایدی؟ اولر بؤرینی دعوت قیلیشگن‌می‌دی؟ قَیسی حق بیلن ایچکی‌نینگ اوییگه باره‌دی؟ قَیسی حق بیلن اولرنی تؤربه‌سیگه تشلب آلیب کېته‌دی؟ اولرنینگ اؤغیرلشدن مقصدی نیمه ایدی؟

بؤری‌نینگ وکیلی دېدی:
- مېنینگ مؤکلیـــم اولرنینگ اؤغیرلنگنیدن عموماً خبرسیز. اؤغلاقچه‌لر اونینگ اوییده اېمس اېدی-کو.
اېچکی‌نینگ وکیلی:
- لېکن ینه بیر مؤکلینگیز اوییده-کو یاشیریلگن اېدی. البته که بیر قؤل بؤلیشـــیب بو جنایتنی بجرگن.
بـــؤری محکمه‌ده‌گی وضعیتدن اینیقســـه او یېرده گیلرنینگ سؤکینیشیدن جوده ناراض اېدی. باشده وکیلی بیلن جنجاللشدی و سؤنگره قاضی بالغه‌سینی قاقیشی بیلن اولرنی ساکنلشتیردی. کېین اېســـه تولکی بیلن آلیشیب کېتدی و او یېرده‌گی عسکرلر اولرنی اَییریب قؤییشدی. بؤری رخصت سؤره‌ب یالغانلرینی جفتلشگه باشله‌دی:
- قاضـــی جنابلری! بو ایشـــنی مېن قیلگنیم یؤق. اېچکـــی و اؤغلاقچه بیلن حتا یؤل یوریش بؤری‌نینگ ننگیگه تېگه‌دی، اولر بیلن اؤینش-کو اویاقده تورسین. شونینگ اوچون هم اؤغلاقچه‌لر بیلن اؤینش ماجراســـی بوتونله‌ی یالغان. لېکن بونده‌ی ایشنی تولکی بجرسه عجبمس، حتا او بجرگن بؤلیشی هم ممکن. چونکه اؤغلاقچه‌لر اونینگ اوییدن چیقدی.
تولکی باشینی کؤتریب، اعتراض بیلن دېدی:
- یؤق، سېن اؤزینگ اؤغری‌سن. سېن اولرنینگ اوییگـــه باردینگ و اؤغلاقچه‌لر ســـېنی تَنیب هم آلیشدی. اولرنی ســـېن مېنینگ اوییمگه کېلتیردینگ-کو. مېن حتـــا تؤربه ایچیده نیمه بارلیگینی هم بیلمسدیم. اولرنی نېچه کون امانت سقلشیمنی سېن بویورگن اېدینگ-کو.
سؤنگره یوزینی قاضی تامان بوردی:
- قاضی جنابلری! مېن بو یالغانچی‌نینگ شېریگی اېمسمن. مېنی الده‌دی بو اؤلگور. یؤقسه مېن عمریمده هم بیر بار بؤری بیلن یؤل یورگنیم یؤق.
بؤری غؤنغیللب قؤیدی:

- یۉق قاضی جنابلـــری، تولکی مېنگه تهمت قیله‌پیدی، اېندی حادثه‌نینگ تۉغریسینی اَیتیب بېریشگه مجبورمن. اۉغلاقچه‌لرنی اۉغیرلشنی مېنگه اۉرگتگـــن تولکی‌نینگ اۉزی. آنه‌لری هر کون ایشیگه کېتیشی بیلن اولر یالغیز قالیشی شو اَیتدی مېنگه. ایشانینگ که منه شو مکار تولکی هر کونی قولاغیمگه قۉرغاشـــینده‌ی قوییلیب پول و دارایی‌نینگ قنچه کېره‌کلیگینی بیلدیرر و قدیمی هوسلریمنی وجودیمده اۉیغاتردی. انه شو پوللر بیلن نېچه کونلیک دنیانینگ عشرتینی سوریشیمنی بیلدیریب توردی و....

تازی کوچوک بۉری‌نینگ سۉزلرینی اشاره بیلن کېسدی، لېکن قاضی دوام اېتدیریشینی بویوردی.

- ... ســـۉنگره دېدی که پوللردن بیر مقدارینی ذخیره قیله‌میز، یامان کونیمیزگه یره‌یدی. مېن خام چیقدیم قاضی جنابلری.

هم بۉری همده تولکی قاضـــی حضوریده اۉز جنایتینی بۉینیگه آلیب اقرار قیلیشدی، حال بو که اولرنینگ وکیلی غضبدن یاریلگوده‌ی ایدی.

قاضی بیلن اۉرین باسری بو جنایت‌نینگ جزاسی بۉییچه مصلحتلشگنی تشقریگه چیقیب کېتدی.

تازی کوچوک ابســـه بۉری و تولکیگه اعتراض بیلدیردی:

- مدافعه قیلیشگه قۉیمه‌دینگلر. آخر پَیتگه‌چه جنایتنـــی قبـــول قیلمسلیگینگیز کېره‌ک ایدی.

حیوانلرنینـــگ غله-غاووری ایچکریده هم تشقریده هم باشلنگن ایدی. شهرنینگ تیکووچیسی اۉرته یاشلی تولکی خانیم دېردی:

- قاضی اولرگه اعدام جزاســـینی بېریشـــی کېره‌ک، اولرنینگ جنایتی آشـــیب تاشدی. قۉرقیـــش یوزه‌ســـیدن قاراوولیککه راپور بېره‌آلمه‌گن عایله‌لرنینگ شکایت یازیشلری طلب قیلینیشی کېره‌ک.

شهر سلمانی قرّی کییک دېدی:

- مېن قاضی‌نینگ اۉرنیده بۉلسم اولر عمر بۉیی قمب تشله‌یمن.

دوکاندار اېنک کییککه قره‌ب دېدی:

- شونده‌ی رحملی یوره‌گینگ بار ایکن، قنده‌ی قیلیب قَیچی بیلن تیغنی قۉلینگده توته‌سن؟!

بو ایکّله حیوان آره‌سیده‌گی نېچه لحظه‌لیک ســـۉزلردن کېین معلوم بۉلدی که بۉری بیلن تولکی بېچاره کییکدن نېچه مراتبه پول اوزیشگن ایکن.

شو پَیت، آلدینلر قصابلیک قیلیب یوریب، ســـۉنگره ینگی دولـــت تامانیدن اېت (گۉشت) ییېش منع اېتیلگنیدن کېین قصابلیکنی قۉییاریب حاضر شهرنینگ نانوایی بۉلیب قالگن سېمیز چۉچقه (خوک) سۉزلب یوباردی:

- بولرنی یخشی گینه مجقلب نفَس آلالمه‌گوده‌ی قیلیب قۉیباریـــــش لازم... بو جنایتکارلر اصلاح بۉله‌دیگنلردن ایمس.
اونینگ سۉزلرینی کۉپ گینه حیوانلر تصدیقله‌دی. میدان‌نینگ نری تامانیده، اۉغیرلنگنلریدن کېین باشـــقه تاپیلمه‌گن باله‌لری‌نینگ تصویرلرینی کۉتریب تورگن ایدی بیر قطار حیوانلر. بلند آوازده بقیرردیلر:
- اعدام، اعدام، اعدام.
بو تصویرلرنی تماشا قیلگن اچینگن باشقه حیوانلر هم اولرگه قۉشیلیشدی:
- اعدام، اعدام، اعدام.
ینه بیر تاماندن بونده‌ی آواز ایشیتیلردی:
- قملسین، قملسین.
بو بقیروولر محکمه‌نینگ ســـــالونیگه‌چه یېتیب کېلردی. تولکی بیلن بۉری بیر-بیراویگه غضب بیلن باقیب توررکن، تشقریده گیلرنینگ بو آوازینی ایشیتیب قۉرقیب کېتیشدی. ینه-ده بیر قفس تازی کوچوک بیلن جنجللشیب آلدیلر. محکمه نتیجه‌سیدن کوچوک‌نینگ امیدی اوزیلگن ایدی.
نېچه دقیقه‌دن کېین قاضی بیلن اۉرین باسری کیریب کېلیشدی و او یېرده‌گیلر حرمت اوچون آیاققه توریب آلدیلر. قاضی بالغه‌ســــینی قاقیب قۉیگندن کېین همه ساکنلشدی. تشقریده‌گیلر هم جم بۉلیشــــــدی. قاضی‌نینگ اۉرین باسری قرّی شمپانزه اۉرنیدن توریب حکمنی اۉقیشگه باشله‌دی:
- ســـۉزلریمنی برچه مخلوقاتنی بیر نظر بیلن کۉره‌دیگن تېنگری و قانون نامی بیلن باشله‌یمن. شـــونینگ‌دېک، جنایتی همه‌نینگ حضوریده اثباتلنگن جنایتـــــکار بۉری‌نینگ اۉن ییللیک قماققه و قتّیق ایشلرگه حکم قیلینگنینی اعلان قیله‌من.
محکمه‌نینگ ایچکری و تشقریسیده‌گی حیوانلر اوشبو حکم تصدیقله‌دیلر:
- قبول، قبول.
قاضی اۉرین باسری دوام ایتدیردی:
- ... تولکی هم بۉری بیلن قۉل قاووشــــتیرگنی یېتتی ییللیک قماققه و آغیر ایشــــلرگه محکوم ایتیله‌دی. تولکی‌نینگ بۉرینی وسوسه‌گه سالگنی اثباتلنگنیده ایدی اونگه اۉن بېش ییللیک قماق حکمی بېریلردی همده جزالنردی.
بۉری غصه‌گه اۉره‌لگن پس گینه تاووشـــــی بیلن دېدی:
- قاضی جنابلری! قســـم که تولکی مېنی وسوسه قیلردی.
تولکی غوریللب یوباردی:

- جیم بؤل، اؤرین باسر جنابلری‌نینگ سؤزلرینی اېشیت.

بؤری حسرت ایله باشینی ایرغیتیب، اخماقلَنیب اونینگ سـؤزیگه کیریب قنده‌ی خطا قیلیب قؤیگنیگه افسوسـلنردی. سؤنگره قاضی‌نینگ اؤرین باسری دېدی:

- اېندی ختایلیک اېچکی‌نینگ جزاسینی اعلان قیله‌من.

سالون ایچکریسی و میدانده‌گیلر بلند آواز بیلن اعتراض بیلدیریشدی:

- بو نیمه‌سی؟ اونینگ گناهی نیمه؟

معاون قاغاز یوزیدن اؤقیبه باشله‌دی:

- ختایلیـک اېچکـی غیر مجـاز قورالدن فایده‌لنگنی، ایکّیته حیواننی اوریب یره‌لتگنی و اولرنینگ اوییده بوزمه‌کارلیک بجرگنی اوچون جزالَنیشـگه محکومدیر. لېکن اونینگ باله‌لری یامان وضعیتگه توشگنی و اؤزیدن مدافعه قیلیش اوچون قاراوللیک و داروغه‌گه باریب حرمت بیلن عرضینی بیان اېتگنی اوچون اونینگ جزاسینی اېنگیلله‌یـدی. او، عمومی مکانلردن بیریده بیر هفته ایش بجریشی لازم. اېچکی، هفته‌نینگ بیر کونیده بیر کتابخانه یاکه کسلخانه و یاده اتوبوس بېکتی و قرّیه‌لر اوییده صفاکارلیک بجریشی بیلن محکوملَنه‌دی.

اشتراکچیلر خورسند بۆلیشدی و قۆچقار بای وکیل ایسه ایچکی‌نینگ یانیگه کېلیب، اونی قوچاقلب اۆپدی. ایچکی خورسند ایدی و شادلیکدن کۆزی‌نینگ یاشی حلقه اوریب توردی. اشتراکچیلرنینگ برچه او و وکیلینی تبریکله‌دیلر. قاضی بیلن اۆرین باسری اۆرینلریدن توریب تشقری چیقیب کېتیشدی.

عسکرلر بیر-بیراویگه مَی بېریب تورگن بۆری و تولکینی سالوندن تشقری آلیب چیقیب، قماقخانه‌نینگ قاره مۆتریگه اېلتیب سالدیلر. او ییرده‌گی حیوانلر غله-غاوور سالیب اولرگه لعنتلر دېب سۆکیشگه باشله‌دیلر. ایچکی تشقری چیقیب کېلگچ، برچه حیوانلر قرسک اوریب اونی خوش قرشیله‌دیلر. ژورنالیستلر اوندن تصویر آلیشر و او زینه‌دن پسگه توشیب کېلیشی بیلن همه نوبتمه-نوبت اۆپیشیب کۆریشدی.

اۆشه کونی برچه حیوانلر کافه‌لر و چایخانه‌لرده ختایلیک ایچکی‌نینگ ساغلیگی اوچون ایچیشدی. بیر قطارلر مسجد قرشیسیده‌گی میدانده اۆینب هم آلیشدی. ختایلیک ایچکی و اونینگ اوچته اۆغلاقچه‌سی‌نینگ تصویری ایرته‌دن باشلب دیوارلرگه یاپیشتیریله‌دی. رادیو، تلویزیون و کونده‌لیکلر (روزنامه‌لر) آرقه‌لی اوشبو ماجرا حقیده معلوماتلر بېریلماقده.

چایخانه‌ده تلویزیون کۆریب تورگن بیر کیشی قۆلیده‌گی گیلاسینی ییرگه قۆییب بلند آواز بیلن دېدی:

- ختایلیک ایچکی سلامت بۆلسین. اونینگ اۆرنیده کیم هم بۆلسه شهر بلدیه‌سی (شهردارلیک) باشلیغی اوچون سیلاولرده کاندید قیلردی و البته که موفق بۆلردی.

بیرینچیدن بېش ییللیک قماقدن کېین آزاد اېتیلدی. هَییت کونیده دولت تامانیدن عفو اېتیلدی. قماقخانه‌نینگ اېشیگیدن چیقیشی بیلن شهرنینگ جاده‌لر و کۆچه‌لریده یوریشنی و رستورانتلرده موز قیماق (شیر یخ) ییېش هوسی باشیگه اوریلدی. اهالی آره‌سیگه باریشنی و تَنیلمه‌ی عادی حیوانلر قطاریده یوریشنی آرزو قیلردی. نې قیلسین که اونی همه هم تَنیر و یره‌مس ایشلری باعث اشاره بیلن اونی تَنیمه‌گنلرگه تَنیتردیلر و جوده یامان کۆز بیلن باقر ایدیلر. جنایتکارلیک مُهری باشیگه اوریلردی. همه اوندن اوزاقلَنیردی. شو فکرلرده ایدی که اونی شهردن تشقریگه چیقریب قۆییباریش بیلن وظیفه‌لنگن عسکر خیالینی کېسیب تشله‌دی:

- قنی کېتدیک. وقت آز.

تولکی‌نینگ بو شهرده یششگه حقی یۆق ایدی. تبعیدده تشقریده‌گی اۆرمانده بوتون عمرینی اۆتکزیشی لازم ایدی. عسکرلر اونی اۆرمانده قۆییباریشلری بیلن تولکی بیر یاغاچ‌نینگ تنه‌سی اوستیده اۆلتیردی و کېین دېدی:

- مېنینگ تامانیمدن شهر یشاوچیلریگه سلام یېتکزینگ.

عسکرلردن بیریسی دېدی:

- شهرنی ساغیندینگ‌می؟

ینه بیریسی دوام اېتدیردی:

- اۆشه یره‌مس ایشلرینگنی بجرمه‌گنینگده ایدی حاضر اهالی آره‌سیده یشردینگ. لېکن قانون منه شو. شهری و اهالیسی‌نینگ قدرینی بیلمه‌گن آره‌دن چیقریلیشگه محکومدیر.

اۆلگی عسکر دېدی:

- سېنینگ رفتارینگده بیر نرسه‌نی کۆردیم، قماقدن

هم درس آلمه‌گن‌ســــن. او یېردن درس آلیشینگ کېره‌ک ایدی. حس قیلیشـــــیمچه حلی هم یامان فکرلر باشینگده اَیلَنیب توریبدی. سېنگه نصیحتیم شو که موندن بو یان اؤزینگنی دربدر قیلمه. بو سفر خطا قیلگنینگده البته که اعدام ایتیله‌سن.

تولکی:

- یؤغ ایی، ایندی باشقه هیچ قچان یامان ایش قیلمه‌یمن. آلدینگی سفر بؤریدن قؤرققنیم اوچون اوندن اطاعت قیلیشـــــگه مجبور بؤلدیم، یؤقسه قماققه توشمسدیم. مېن عزتلی‌گینه بیر تولکی ایدیم.

عسکرلر قَیتماقچی بؤلیب، اؤشه اوّلگی عسکر تولکیگه قره‌ب دېدی:

- ایندی قالگن عمرینگنی یخشی‌گینه یششگه حرکت قیل. تېنگری خطانگنی بغیشـــــله‌گن بؤلسین.

تولکی هیچ نرســــه دېمــــه‌ی فکرگه چؤمدی. عســــکرلرنینگ اؤرماندن چیقیب کېتیشلرینی کؤرگچ اونی یالغیزلیک حسّی ایزیب یوباردی.

ایکّی ییلدن کېین بؤری شو باسقیچنی باشدن کېچیردی. اؤشـــه ییل‌نینگ قربان بَیره‌میده دولت باشلیغی تامانیدن عفو ایتیلدی. قماقخانه ایشیگیدن چیقریب، شهر تشقریسیده قؤیباردیلر. اؤرمان یقینیده بیر عسکر اونی آزاد قیلیب، کېین دېدی:

- تؤغری کېت، آرقه‌نگده هم قره‌مه.

بؤری:

- قماقده شونچه هم قیینچیلیک تارتدیم که یوز ییلدن کېین هم بونده‌ی خطا قیلیشــــــنی هوس قیلمه‌یمن. حتا بونده‌ی کېین هیچ بیر انسان ویا حیوانگه کؤزیم توشیشینی خواهلَمه‌یمن.

عسکر دېدی:

- تؤغری دېدینگ. بار، بوتون عمرینگنی اؤرمانده مناجات قیلیش بیلن اؤتکز. تېنگری گناهلرینگنی بغیشله‌سین.

بؤری:

- سېن هم اؤزینگنی احتیاط قیل. گناه سېنی هم آمان قؤیمه‌یدی. هیچ قچان زؤرینگ و مقامینگ بیلن غرورلنمه. یؤقسه مېنگه اؤخشب خطا قیلیب قؤیه‌سن. بو مېنینگ نصحیتیم بؤلسین سېنگه.

سؤنگره باشینی توشیریب اؤرمانگه قره‌ب کېتدی.

بؤری آزگینــــه آلدینراق کېلگـــــچ اؤرمان‌نینگ

یشـــیللیگی و تینیق هواسیدن لذتلندی. بیش قماقده، کیچیک‌کینه تام ایچیده بیش قدمدن آرتیق قدم اورالمسدی؛ باشـــی دیوارگه باریب تپککنیدن قَیتیشگه مجبور بؤلردی. هوا آلیش اوچون تشقریگه چیققنیده هم بونده‌ی آزاد هوا تنفس قیله‌آلمسدی. بو یرده خواهله‌گنیچه قدم اورســـه بؤلردی. لیکن شهرگه قَیتیشگه رخصت یؤق ایدی، چونکه ینه قماققه توشردی.
درخت شاخیده بیر قوشنی کؤریب قالیب، درّاو هوسی اوچیب قالدی. هر بیر تیریک مخلوقدن قؤرقردی.
ینه بیرتقیچلیگی کیلیب قالیشی و گؤشت هوسی باشیگه اوریلیشـــــیدن قؤرقردی؛ البته که بو کتّه جنایت حســـابلَنر ایدی. بیر آز آلدینراق بارگچ، بیردنیگه بیر درخت آرقه‌ســـیدن تولکی‌نینگ قاره‌ســـی کؤریندی. بؤری قؤرقیب کیتدی و قاچماق فکریگه توشدی. تولکی یقینلَشیب اونگه سلام بیریب دیدی:
- ایرکینلشگنینگ بیلن ســـینی تبریکله‌یمن قدیمگی دؤست!
بؤری دقت بیلن باقیـــب تولکینی تَنیب آلدی. سؤنگ دیدی:
- هی یره‌مس! کیت، قاره‌نگنی کؤرستمه.
تولکی کولیب یوباردی-ده بؤرینی قوچاقلشگه

اوریندی. بۉری اۉزینی اوندن اوزاقلشـــــتیریب دېدی:
- مکرینـــــگ گۉرگه ســــېنینگ. محکمه‌ده‌گی یالغانینگ اوچون شـــــونچه ییل قماقده غضب ایچیده یشه‌دیم. مېنگه تهمت قیلیشگه قنده‌ی اولگوره آلدینـــــگ؟ اۉغیرله‌گن یالغیز مېن ایمس ایدیم-کو!
تولکی:
- عزیز دۉستیم، مېن شونده‌ی دېمه‌گنیمده برچه گناه یا مېنینگ بۉینمگه توشردی یاکه سېنینگ، ایکّیمیز اوچون هم خوفلی ایدی. اعدامگه برابر بۉلیشیمیز هم احتمالدن اوزاق ایمس ایدی. لېکن مېن گناهنی تقســـــیم قیلدیم، شونینگ اوچون نېچه ییل مېن زندانــــــده قالدیم و نېچه ییل هم سېن. مېندېک ذکاوتلی بیر دۉستینگ بارلیگی اوچون خورسند بۉل.
بۉری:
- یخشــــــی، اۉتگن اۉتدی، بو تۉغریده باشـــــقه اۉیله‌گیم یۉق. یۉلیمنی تۉسمه. سېنی کۉریشیم بیلن قیلگن جنایتلریم یادیمگه کېله‌دی و زندان عذابی مېنــــی قیینه‌یــــدی. قالگن عمریمنی آسایشته‌لیکده اۉتکزیشنی ایسته‌یمن.
تولکی:
- یخشیسی هم شو، کېله‌جکنی خورسندچیلیک و آراملیک بیلن اۉتکزیش کېره‌ک؛ چونکه باشقه حیوانلردن ذکاوتلی و کوچلی بۉلگنیمیز اوچون هم یخشی یشه‌شگه حقلیمیز.
بۉری اونینگ سۉزلرینی ایشیترکن سۉره‌دی:
- ینه نیمه نیرنگ آرتیده‌سن؟
تولکی دېدی:
- یۉغ ایی، هیچ گـــــپ یۉق. کېل چای ایچه‌میز، راحتلَنه‌سن. نېچه کوننی مېنینگ فقیرانه کُلبه‌مده خوش اۉتکز، قماق چرچاغی چیقیب کېته‌دی.
ســــۉنگره بۉری‌نینگ آلدیدن توشیب، چۉپدن تیارلنگن اوییی تامان راستلندی. اویگه کیرمسدن آلدین تولکی دېدی:
- بو اوینی قنچه قیینچیلیکلر بیلن یالغیز اۉزیم توزه‌تدیم. مزه سېنگه بو یېرده یاتیب راحتلَنه‌سن، حال بو که مېن قماقدن چیقیب آیلرچه اورونیب بو کُلبه‌نی تیارله‌دی. انصافسیزلر هیچ بیر اسباب هم بېریشمه‌دی.
اویده ایکّی موجود اوچون جای بار ایدی. تولکی بۉری اوچون بیر تۉشک تۉشه‌دی و دېدی:
- بو کېچه‌نی بو یېرده اۉتکز، اېرته بیرگه‌لیکده بیر چیرکت تیارله‌یمیز.
بۉری ســــــاماندن تۉلدیریلگن تۉشک اوستیده اوزه‌لیب دېدی:
- آخ، آخ... ســـــویَکلریم کۉپ آغرییدی. کۉپ وقتلردن بېری بونده‌ی تۉشکده یاتمه‌گن ایدیم.
تولکی بۉری‌نینگ زندانده ییر و تاش اوســــــتیده یاتیب وقـــــت کېچیرگنیدن یخشـــــی خبردار ایدی. اۉزی‌نینگ تېریســـــی‌نینگ ســـــاچلری هم بۉرینیکیـــــده‌ی تۉکیلیـــــب کېتگن ایدی. اڑیغلشـــــگنیدن تېریســـــی آرتیدن سویَکلری کیرتیکلب چیققن ایدی. بۉریگه قره‌ب دېدی:
- نېچه کون یخشی طعاملنسنگ حالتینگ یخشی بۉلیب کېته‌دی.
بۉری:
- اۉرمان‌نینگ ویتامینلی مېوه‌لری وضعیتیمنی توزه‌تیب قۉیه‌دی.
تولکی:
- هی عزیز دۉســــــتیم. مېوه بیزنینگ دردیمیزگه

یره‌مه‌یـــــدی. بیزنینگ بدنیمیـــز میوه اوچون یره‌لمه‌گن، گۉشت ییېشیمیز لازم بۉله‌دی.
بۉری هاوله‌کی اۉرنیدن توردی-ده قۉرقوو بیلن دېدی:
- نیمه دېدینگ؟ باشـــقه قَیترمه. ینه زندانگه توشیشـــنی خواهلَمه‌یمن. اۉشـــه وحشی اېچکی‌نینـــگ ضربه‌لری حلی اېســـیمدن چیقمه‌گن.
تولکی، تاقچه‌ده‌گی سۉلیب قالگن کاهونی بۉری تامان اوزه‌تیب دېدی:
- نیمه‌دن قۉرقه‌سن عزیز دۉستیم؟
بۉری:
- سۉزلریمیزنی اېشیتیشه‌دی. دېوارنینگ قولاغی بار.
تولکی:
- خاطرینگ جمع بۉلسین. مېن بوتون اۉرمانني قریچمه-قریـــچ اَیلنگنمن. وحشـــی حیوانلر کۉپ وقت آلدین اۉرمانني ترک اېتیب شهرلرده ساکنلشگنلر. بو ییرده یالغیز مېن و سېن قالگنمیز و نری تامانده هم باشقه شهرلردن تبعید بۉلگن نېچه‌ته باشقه حیوانلر یششه‌دی.
بۉری:

- هر حالده بۇلســـــه هم اۇشه نرسه‌لر باره‌سیده اېشیتیشنی ایستَمه‌یمن.
تولکی دېدی:
- نرسه اېمس، بلکه گۇشـــــت او. اگرده بیر کون گۇشت یېســــــنگ، ایکّینچی کونده بدنینگ اۇز کوچینی تاپه‌دی و وضعیتینگ یخشــــــی بۇلیب کېته‌دی.
بۇری کاهونینگ نېچه‌ته برگینی آغزیگه سالرکن بونده‌ی دېدی:

- اۇرمان‌نینگ منه شــــو تازه کۇکت و مېوه‌لرینی یوزیمیزدن آلمه‌سین. ایشـــــان که همه‌میز ذاتاً اۇتخۇر قیلیب یره‌تیلگنمیز. گۇشــــــتخۇرلیککه اۇرگنیب قالگن حیوانلر ظالم و رحم‌سیز بۇلیشگن. نېچه نسلدن بېری گۇشت یېب کېلگنیمیز طفیلی تیشـــــلریمیز بوریلیب، تېزلشیب کېتگن. باشقه حیوانلرنی اۇلدیریب قارینلرینی ییرتیب یوباریشگه تیارلَنیب قالگن. لېکن، ینــــه-ده اۇتخۇرلیککه قَیتگنیم و کۇکت و مېوه‌لرنــــی ییه‌آله‌یاتگنیم اوچون حاضر جوده خورسندمن.
تولکی:
- سېنگه نیمه بۇلدی؟ رحمیم کېله‌یپدی. زندان سېنگه یامان تأثیر تشلبدی.
بۇری:
- یۇق، مېن زندانده یخشی نتیجه‌گه اېریشدیم.
تولکی:
- سېکین-سېکین ســــېندن یامانیم کېله‌یپدی. بو یېرده ایکّی ییل سېن اوچون کوتیب توردیم. یۇقســـــه اۇرمان‌نینگ نری تامانیگه باریب باشقه حیوانلر بیلن یشـــــه‌ی‌آلر و قیله‌جک ایشلریم تۇغریسیده رېجه توزه‌آلردیم.
بۇری:
- بارگین اېدی. کوتیـــــب تورگین دېمه‌گن اېدیم مېن. حاضر بار. ســــېنگه کۇزیم توشیشـــــینی خواهلَمه‌یمن.
تولکی:
- مېن هم ســــــېنده‌ی قۇرقاق موجودگه کۇزیم توشیشــــــینی ایستَمه‌یمن. باشـــــقه تبعیدی‌لر زنداندن فولادده‌ی بۇلیب چیقیشه‌دی، لېکن سېن قۇرقاق بۇلیب چیقیبسن.
بۇری کاهونینگ آخرگی برگینی هم ییدی. سۇنگره سطلدن بیر نفس سوو ایچیب دېدی:
- هی مـــــکار تولکی، قۇی کېچه‌نی شو یېرده اۇتکزه‌ی.

راحتلَنیب اېرته تورگنیمــــدن کېین نیمه ایش قیلیشیمیز تؤغریسیده گپلشه‌میز.
تولکی کولیب یوباریب:
- مکار دېییشینگنی یاقتیردیم. سېن قانخؤر بیر بؤری‌سن، دېب بؤری‌نینگ اېلکه‌سیگه بیر قاقیب قؤیدی.
بؤری هم کولیــــب یوباریب تولکی‌نینگ دُمینی تارتیب قؤیدی:
- دنیا سېنده‌ی مکارنی هیچ کیم کؤرمه‌گن.
تولکی ققراس سالدی. بؤری هم کولدی. تولکی دېدی:
- مېن گؤشـــــتگه بؤلگن احتیاجیمنی قورت و چومالی‌لرنی یېیش بیلــــن تأمینله‌یمن. حتاکه حشره‌لرنی هم شکار قیله‌من، لېکن هیچ قچان قارنیم تؤیمه‌یدی.
بؤری:
- قورت و حشرات شــــــکار قیلیشنی مېنگه هم اؤرگت.
تولکی:
- گاهیده باشقه‌لر کؤریب قالمسدن بیرار قوشنی الده‌ب اویگه کېلتیره‌من.
بؤری کولیب یوباردی:
- هی الده‌ی‌باز. بېکار تورمسلیگینگنی بیلردیم.
تولکی کولیم‌سیره‌ب دېدی:
- بعضی قوشلر راستدن هم اخماق بؤله‌دی، درّاو الده‌نیب قالیشه‌دی. لېکن زاغ خبر بؤلمسلیگی کېره‌ک، یؤقسه درّاو باریب قاراوولگه خبر بېره‌دی.
شونده بؤری‌نینگ وجودیده تیتره‌ب کېتدی:
- ینه قماققه کېتیشنی هیچ خواهلَمه‌یمن. آنه‌دن اېمگن سوتنی بورنیمدن چیقردی بو زندان.
تولکی:
- سېن هم کؤپ قیینچیلیکلر کؤردیم. بو ییللرده یالغیزگینه بیر نرسه تؤغریسیده فکر قیلردیم.
بؤری اویقی اره‌لش سؤره‌دی:
- نیمه حقیده؟
- انتقام حقیده.
- کیمدن انتقام آلیش؟
تولکی دېدی:
- سېن یاته‌وېر. چرچه‌گنسن، عقلینگ باشینگده اېمس.
بؤری فاجه تارتیب دېدی:
- یاتمسیمدن آلدین اَیت.
تولکی:
- انتقامیمیزنــــی یالغیزگینــــه بیزنی قماققه تشله‌گنلردن اېمس، بلکه اؤزلری عایله‌لری یانیده تینچ و تاتوو یشه‌یاتگن و بیزنینگ احوالیمیزدن خبرسیز برچه شهر اهالیسیدن آلیشیمیز کېره‌ک.
بؤری اویقی باســــیب آلگن کؤزلرینی بوتونله‌ی

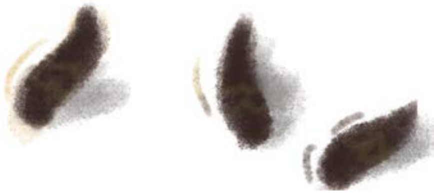

آچیب سؤزله‌دی:
- سېنینگچه بو خوفلی ایش اېمسمی؟
تولکی:
- بیله‌من، جوده خوفلی. لېکن فکریمیز ییققنیمیزده و مېنینگ مکرلریمگه ایشانگنینگده البته که موفق بؤله‌میز.
بؤری اؤیلاوگه توشدی:
- او یامان اېچکی، باشقه حیوانلر هم اؤزلرینی مدافعه قیلیشنی اؤرگنیشگن، قانون هم اولرنی حمایه قیله‌دی.
تولکی کولدی-ده دېدی:
- بیز هم قنده‌ی جنایت قیلیشنی و قانون چنگیگه توشمسلیکنی یخشی بیله‌میز.
بؤری کولگی اره‌لش دېدی:
- هی مکاردن توره‌گن.
تولکی جدیّت بیلن دېدی:
- بو بیزنینگ حقیمیز. گؤشتخور بؤلگنیمیز اوچون باشقه حیوانلرنی قربانلیق قیلیشیمیز کېره‌ک. حیوانلرنینگ همه ذکاوتلی، لېکن اولرنینگ باله‌لری حلی کامللشمه‌گن، اولرنی درّاوگینه الده‌ب بؤله‌دی.
بؤری دېدی:
- ینه انگک و منگک و کلوله‌سنگک اوچون خریطه چیزدینگمی؟
تولکی کولیب یوباردی:
- آتلری حلی هم یادینگ-کو.
بؤری:
- شونچه اؤغیرلیکدن کېیین یالغیزگینه اؤشه‌لر بیزنی قانونگه تاپشیریشگه موفق بؤلدیلر.
تولکی:
- کېچه‌نی یخشی اوخله، اېرته‌گه ایشیمیز کؤپ.
بؤری فاجه تارتیب تؤشک اوستیده یاتیب آلدی.
اویقی اره‌لش دېدی:
- سېن یره‌مس بیلن دؤزخگه کېتیشیم اوزاق اېمس.
سؤنگره کولیم‌سیره‌ب، خور و پوف قیلیب اوخلب یوباردی.
تولکی بؤری‌نینگ اوستیگه کمپلنی تارتدی-ده، تاقچه پرده‌سی آرتیده یاشیریب قؤییلگن پیشیق تاووقنی آلیب توشدی. مست اویقیده یاتگن بؤریگه قره‌ب دېدی:
- فکرینگچه بو تاووقنی سېنگه بېره‌من‌می؟ حتاکه سویّکلرینی هم بېرمه‌یمن. سېن دؤستینگگه ایشانه‌وېر؛ تېرینگنی شیلیب آلمه‌سم مېنینگ اسمیم مکار تولکی اېمس.
تاووق‌نینگ سانینی تشلب، تؤله آغیز بیلن کوله‌باشله‌دی.
ختایلیک اېچکی قرّیب، اویده اؤلتیریب قالگن اېدی. انگک، منگک و کلوله‌سنگک کماگه اېریشیب، هر بیری اوچته-اوچته باله‌لی بؤلیشگن. ختایلیک اېچکی‌نینگ اطرافی اؤغلاقچه‌لرگه تؤلیب اېدی، حتاکه اولرنینگ

نامینی بعضاً المشـــتیریب قۉیردی. شونینگ اوچون هم اۉغلاقچه‌لر چق-چقلب کولیشـــیب کېتردیلر. تونلری او قدیم زمانلر یشـــب اۉتگن اېچکی حقیده‌گی اېرتکنی اَیتیب بېرمه‌گونیچه اولر اوخلشمسدی. اېچکی اېرتگینی اۉزی تۉقیگن ایدی. اونینگ نبیره‌لری بـــو اېرتک ختایلیک اېچکی‌نینگ حقیقی داســـتانی ایکنلیگینی بیلیشمسدی.

ختایلیک اېچکی نبیره‌لریگـــه عبرتلی اېرتک اَیتیب بېررکن، اولرنینگ ذهنلریگه خلل یېتیشی و قنده‌ی بیر خوفلی دنیاده یششلری باره‌سیده خیالگه باریشـــلرینی خواهله‌مسدی. اولرنینگ خورســـند حیاتینی اچّیققه اَیلنتیرگیسی یۉق ایدی.

اۉغلاقچه‌لـــر اۉزلری‌نینگ عالمیده غرق ایدیلر. دنیانی گېزیـــش، اوزاق منطقه‌لرنی کۉریش و باشـــقه‌لرگه تَنیش بۉلمه‌گن نرسه‌لرنی کشف اېتیشنی ایستردیلر. اېرککلر کتّه بۉلیب شاخلری ایتتیکلشگندن کېین اویدن بیرگه‌لیکده چیقیش اوچون قرار قیلگن ایدیلر. قَیراق شاخلری نه یالغیز اۉزلری بلکه سینگیللرینی حمایه قیلیشگه موفق بۉلردیلر. شو پَیت ایدی که بیر حادثه یوز بېریب عزملری جزم بۉلدی.

اولرگه ناتَنیش بیر شخص تامانیدن بیر نامه یېتیب کېلدی. نامه‌ده برچه اۉغلاقچه‌لرنینگ اســـمی یازیلگن و هالوین کېچه‌ســـیگه دعوت قیلینگن ایدی. انگک‌نینگ اۉغلـــی نامه‌نی برچه‌نینگ حضوریده اۉقیدی و قیزلر اېسه خورسندچیلیکدن بقیریب یوباردیلر. ختایلیک اېچکی یوقار برنده‌گه آفتابله‌گنی چیققن ایدی، پسدن نبیره‌لری‌نینگ رقص و شاوقینلرینی اېشیتدی. نیمه بۉلگنینی بیلیش مقصدیده قوییگه توشـــدی. نبیره‌لری

نامه‌نی اوندن یاشیردیلر. ختایلیک اېچکی سؤره‌دی:
- نیمه اوچون بونچه‌لیک خورسندلیگینگیزنی مېنگه اَیتمه‌یسیزلرمی؟
قیزلردن بیری دېدی:
- ینگی ییل اېسیمیزگه توشیب قالدی، اؤشنگه جشن آلیشنی رېجه‌لشتیردیک.
ختایلیک اېچکی دېدی:
- انه یالغان اَیته‌یپسن. ینگی ییلگه‌چه حلی بېش آی بار.
قیزچه قیزه‌ریب کېتدی و دېدی:
- هه شونده‌ی، لېکن حاضردن باشلب تیارگرلیک کؤریش کېره‌ک.
اېچکی:
- سیز یاشلر بیز قرّیه‌لردن کؤره عاقلسیزلر. بیز تجربه قیلیب اؤتگنلرنی سیزلر کتابلردن اؤقیگنسیزلر، بیلمینگیز هم کؤپ. سیزلرنینگ هوش و ذکاوتینگیزگه بوتونله‌ی ایشانه‌من.
سؤنگره سېکین‌گینه یوقاری چیقیب، آفتابلَنیب توردی. نبیره‌لر آلدینگیدن سېکینراق گپ-سؤزلرینی دوام اېتدیریشدی. همه‌دن کیچیک و اؤرغاچی اؤغلاقچه دېدی:
-مېنیمچه، نامه‌نی یوبارگن کیشینی تَنیمه‌گنیمیز اوچون اونگه ایشانمسلیگیمیز لازم.
همه‌دن کتّه‌سی او هم اؤرغاچی ابدی بونده‌ی دېدی:
- حلی باله‌لیک قؤرقیشینگ وجودینگده توریبدی. اولغه‌ییشینگ بیلن هیچ کیمدن حتاکه تَنیمه‌سنگ قؤرقیشینگگه دلیل قالمه‌یدی. ینه بیر گپ بو که بو ناتَنیش اېمس، چونکه همه‌میزنی تَنیرکن. شونینگ اوچون اؤزینی تَنیتمبدی، البته که بونده‌ی ایشلر هالوین مراسمیگه خاص‌دیر.
قیزلردن ینه بیری هالوین مراسمی تؤغریسیده اونگه قصه قیلیب بېردی و او بېرده‌گیلر تبدیل قیافت و قؤرقینچلی بیر بیلن مهمانلیکلرگه حاضر بؤلیشلری باره‌سیده معلومات بېردی. مراسم‌نینگ قیزیقلیگی تَنیلمسلیک و قؤرقینچلی و عجایب کییم کییلیشده‌لیگینی هم یخشی انگلتدی. باله‌لردن ینه بیریسی هالوین مراسمی در حقیقت روحلر مراسمیگه اؤخششینی هم بیلدیردی. مردم هر ییل یره‌مس روحلرنینگ شرّینی دفع قیلیش مقصدیده قؤرقینچلی لباسلر کییب آلیب، کادیگه اؤخشه‌گن چیراقلر تیارله‌یدیلر. باله‌لرنینگ بر چه‌سی کادی چیراقلرنی قؤشنیلری‌نینگ اېشیکلریده کؤریشگن ابدی. حتاکه مکتبده اولرنینگ بیر درسی هم شو تؤغریده اؤتگن ابدی. خورسندچیلیک اولرنی بوتوله‌ی قمره‌ب آلیب، اولرنینگ اویقیلرینی قاچیریب قؤیدی.

زندان قلعه‌سی پنجره‌سی‌نینگ تېمیر میللری آرتیدن قرّی‌گینه بؤری‌نینگ قاره‌سی کؤرنیب توردی؛ او شهرنی تماشا قیلیب تورگن اېدی. شهرچه رواجلَنیب، جوده امکانیتلی بیر شهرگه اَیلنگن اېدی.
کؤزلری خیره‌لشگن بؤلسه هم، یشاوچیلرنینگ اویلریدن چیقیب ایشلری تامان کېته‌یاتگنلرینی زؤرغه تماشا قیلردی. بازارچه‌لر و مغازه‌لر رنگمه-رنگ نرسه‌لرگه تؤلیب تاشگنینی و او یېرده‌گیلرنینگ خرید قیلیب توریب بعضی نرسه‌لر تؤغریسیده فکر المَشه‌یاتگنلرینی مجسم قیلیب کؤرسه بؤله‌دی. قیغی یؤق، کسللیک یؤق، اوروش و جنجل هم یؤق اېدی. همه خورسند و کون اؤتیب اولرنینگ حیاتی یخشیلَنیب باره‌یاتگن اېدی. مکتب باله‌لری‌نینگ صفده اؤقی‌یاتگن قؤشیقلر و تفریح و سپورت ساعتلریده‌گی شادلیکلرینی بیر تصور قیلیب کؤرینگ! بؤری‌نینگ یوره‌گی شهر یشاوچیلری آره‌سیده یشه‌ی‌آلمه‌گنی باعث یانیب بارر اېدی. اؤزینی ساکنلشتیریش اوچون زندان دېوارینی ینچیب یوبارردی. ینه بیر اؤتاقده تولکی قملگن اېدی. اونینگ غور-غوری بلند اېشیتیلدی. بؤری دېدی:
- شهرنی کؤره‌یپسن‌می؟
تولکی هم هر کونی پنجره آرتیدن حسرت ایله شهرده‌گیلرنینگ اؤتیب-قَیتیشلرینی تماشا قیلیب توردی. تولکی قتّیق آواز بیلن یؤتَلیب بؤرینی خبردار قیلردی، چونکه بؤری‌نینگ قولاغی کون اؤتیب آغیرلشیب کېته‌یاتگن اېدی:
- اېندی اولرنی آچیق کؤرالمه‌ی قاله‌یپدی. اویاق-بویاققه اؤتیب-قَیته‌یاتگن خیره‌گینه بیر نرسه کؤرینه‌دی کؤزیمگه. لېکن سېسلری

یخشی ایشیتیله‌دی. حاضر هم قوییده باله‌لر میدانده فوتبال اؤینشه‌یپدی. آوازلری ایشیتیله‌یپدی، گؤل اورگنلری اوچون خورسندلر.

بؤری غوریللب قؤیدی:

- سېن اولر بیلن اؤینشنی ایستمه‌یسن‌می؟

تولکی:

- بو سوالنی مینگ مرتبه سؤره‌دیگن، ینه هم جوابیم شو: البته که ایسته‌یمن، اولر بیلن بؤلیش جوده لذتلی. بو یېرگه توشگنلیگیمیز اوچون کیمدن گناه یوز بېرگنینی باشقه سؤره‌مه ایندی، چونکه جواب بېرمه‌یمن. سېن همه خطانی مېنینگ بؤینیمگه تَقیب قؤیه‌سن. بیله‌سن‌می، سېن بیلن بیر خانه‌ده بؤلمه‌گنیم اوچون جوده خورسندمن، یؤقسه باشیمنی یاریب قؤیردینگ.

بؤری ینه‌-ده غؤنغیللب قؤیدی:

- سېن جواب قَیترمه‌سنگ هم مېن اؤزیم همه ایشلریمیزنی اؤیلب کؤردیم. بو قضیه‌ده کیمدن گناه یوز بېرگنینی یخشی بیله‌من.

- کیم‌نینگ گناهی ایدی؟ البته مېنینگ یاکه شاید سېنینگ‌دیر-ده.

- یؤق، مېنینگ هم ایمس سېنینگ هم.

- اونده کیم‌نینگ؟

- بو شهردن تشقریده بؤلگن بیر کیشی‌نینگ. مېن او بیلن اؤرماندن تشقریده اوچره‌شگن ایدیم. مېن بو شهرده ناتینچلیک یره‌تیشیم بیلن او اؤز زمینی‌ده مېن اوچون جوده یخشی شرایط یره‌تیب بېریشینی اَیتگن ایدی. حتا مېنی قماقدن چیقریشینی هم بیلدیرگن ایدی. سؤنگره اونی هیچ قچان تاپه‌آلمه‌دیم. اؤشنده گپ گپدن اؤتیب ایدی.

تولکی دېدی:

- سېن هم گپیگه کیریب آلدینگ‌می؟

بؤری:

- هه. سېن هم شونده‌ی بیر کیشی بیلن اوچره‌شگن بؤلیشینگ کېره‌ک. سېنگه هم شونده‌ی خام وعده‌لرنی بېرگن‌دیر.

تولکی جیم بؤلیب قالدی.

بؤری تشقریده‌گیلرنینگ غله‌-غاوورینی جیم‌گینه ایشیتر و کؤزلری تولکیدن کؤره آزگینه یخشی

کؤریشـــــی اوچون هم بو وضعیتدن راضی ایدی. شهرلیکلر یاز (تابستان) مراسمی اوچون تیارگرلیک کؤریشه‌یاتگن ایدی. شهرنینگ هر بیر بیریده چیراقلر اؤرنَتیب، تورلی-تومن چیچکلرنی ییرلشـــتیرگن ایدیلر، بو بیلن شهر جوده کؤریکلی بؤلگن ایدی.

قوییده‌گی سرکده، قرّیب قالگن بؤلسه هم ایلدام آیاقلی ختایلیک ایچکی قؤلیده سبت اوشلب بازار تامان کېته‌یاتگن ایدی. بو کېچه اېوَره‌ســـــی (نبیره‌سی‌نینگ نبیره‌سی) توغیلگنی اوچون آت قؤییش مراسم اؤتکزیشگه تدارک کؤرماقده ایدی.

بؤریلر دَوری و ناتینچلیک زمانه‌سی اؤز اداغیگه یېتدی، حق اؤز حقداریگه یېتیشگنی اوچون هم مامدیار باله‌لری خورســـــند بؤلدیلر. شادمانلیک دَوری یقین ایدی، مســـتانه اویقیلر و چیرایلی توشـــلریده گؤزل گینه اؤغیل یاکه قیز اسمینی آختریب یورردیلر.

گهواره نینگ باشقه کتابلری

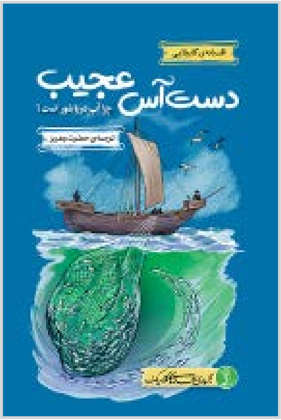

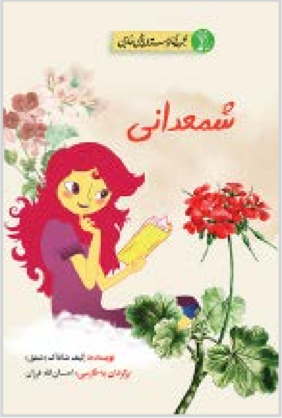

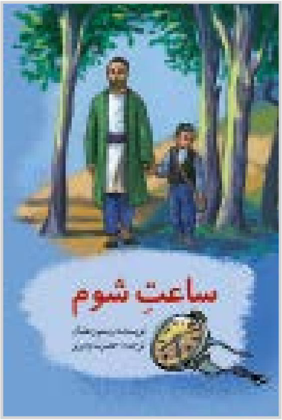

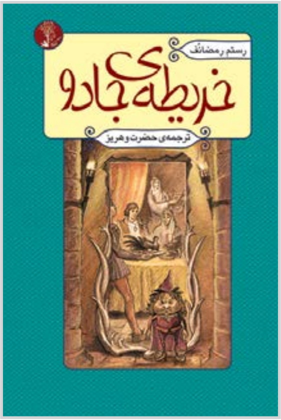

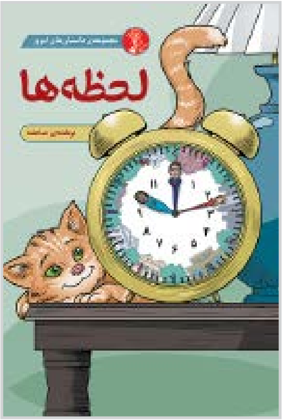

گهواره نینگ باشقه کتابلری

بو کتابنی چاپ قیلیش و ترقه‌تیش "کتاب کابل" آرقلی بجریلگن دیر.

بو کتاب و گهواره نینگ باشقه کتابلرینی قوییده‌گی بېلگیلردن قۉلگه کېلتیره‌آله‌سیز:

www.gahwara.org | www.kabulbook.store

بوگونگی ایرتکلر تۉپلمی

گهواره نینگ یاش ترتیبیدهگی گروهلری

الف گروهی: مکتب تیارگرلیگی و بیرینچی صنف

ب گروهی: ایکّینچی و اوچینچی صنفلر

ج گروهی: تۉرتینچی، بېشینچی و آلتینچی صنفلر

د گروهی: یېتّینچی، سېکّیزینچی و تۉقّیزینچی صنفلر

ر گروهی: اۉنینچی، اۉن بیرینچی و اۉین ایکّینچی صنفلر

ISBN 978-9936-8077-9-2

9 789936 807792

گهواره نشریاتی

www.gahwara.org | info@gahwara.org